

Uusiutuva ja toiminnallinen kirkonkylä 2035

Rantasalmen kirkonkylän kehittämisprojekti 29.1. – 9.6.2014

Sisällys

Saatteeksi	1
Johdanto	2
1. UUSIUTUVA RANTASALMI	4
1.1 Kirkonkylän kehittämisprojekti taajaman yleiskaavatyön esiselvitysvaiheena	
1.2 Uusiutuva Rantasalmi Pienten keskusten kehittämishankkeen 2014. 2016 pilottikohteena	
1.3 Rantasalmen kirkonkylän kehittämisprojektin työvaiheet	
2. VUOROVAIKUTUSVIIKOT	8
2.1 Jututus, 9 kuntalaistapaamistilaisuutta	
2.2 Jututus, 12 lehti- ja blogi . kirjoitusta	
2.3 Uusiutuva Rantasalmi - kysely	
Teemakartta 1. Kirkonkylä koettuna paikkana	
Teemakartta 2. Kirkonkylä toiminnallisena ympäristönä	
3. VISIOINTI JA YHTEINEN TAHTOTILA	25
3.1 Uusiutumispotentiaalipisteiden määrittäminen	
3.2 Yrittämisen ja markkinoiden uusiutuminen: ehdotukset A1, A2 ja A3	
3.3 Asuminen ja uusasukashankinta: ehdotukset B1, B2 ja B3	
3.4 Kansalaisyhteiskunta ja verkottuminen: ehdotukset C1, C2 ja C3	
3.5 Hillot purkkiin . peli kehittämisehdotusten kannatuksen selvittäjänä	
3.6 Rantasalmen kirkonkylän uusiutumistahtotilan tarkastelu	
Teemakartta 3. Kirkonkylän kehittämis ehdotuksia	
4. KEHITTÄMISSUUNNITELMA	39
4.1 Yleiskaavalliset suositukset	
4.2 Kirkonkylän toiminnallinen kehittäminen: toimenpiteet ja hillonkeittäjät	

Saatteeksi

Etelä-Savossa on vähän uusia taajama- ja yhdyskuntarakenteen laajennustarpeita, mutta elinvoimaa, ihmisiä, toimintaa ja työpaikkoja tarvitaan lisää. Rannat on kaavoitettu ja kaavoissa on noin 20 000 tontin varanto, joten tältä osin suunnittelutilanne on hyvä. Haasteena onkin keskusten suunnittelutilanteen parantaminen sekä taajama- ja yhdyskuntarakenteen uusiutumispotentiaalin hallittu hyödyntäminen.

”Kirkonkylän kehittäminen on aluksi yhteisön kehittämistä”

Kaupunkien ja kirkonkyläin elinvoimaisuus on koko maakunnan etu ja haaste. Rantatontit ja hyvät liikenneyhteydet eivät riitä. Ilman vetovoimaisia keskuksia perifeerisyys lisääntyy ja sujuva arki vaikeutuu. Yhtään investointia, yritystä ja asukasta ei saisi päästää pois sen takia, etteivät keskusten kaavat ja tonttipalvelu ole kunnossa.

Etelä-Savossa kaikki kolme kaupunkia Mikkeli, Savonlinna ja Pieksämäki kehittävät aktiivisesti keskustojaan. Myös kirkonkyläin elinvoimaisuus ja uusiutuminen on noussut laajempaan keskusteluun. **Maakuntaliitot ja** Elävät Kaupunkikeskustat ry (EKK) käynnistivät vuoden 2014 alussa kolmivuotisen valtakunnallisen kampanjan pienten keskusten kehittämiseksi. Tämä Pike-kampanja edistää pikkukaupunkien ja kirkonkyläin elinvoimaisuutta ja uusiutumista sekä yhteistyötä, verkostoitumista, tiedonkulkua ja kokemusten vaihtoa.

Kirkonkyläin kehittäminen on osoittautunut haasteelliseksi tehtäväksi. Kokemusten mukaan kirkonkyläin kehittäminen on usein aluksi enemmän yhteisön kehittämistä, kunnan, asukkaiden ja yrittäjien yhteistyön ja yhteisen suunnittelun kehittämistä kuin rakennetun ympäristön, tapahtumien, yms. kehittämisessä. Kirkonkyläin kehittäminen voi tapahtua vain siihen suuntaan, johon siellä asuvat ja toimivat ihmiset sekä yritykset haluavat sitä yhdessä kehittää. Ja oma tekeminen ratkaisee lopulta tulokset. Siksi alussa kannattaa panostaa suunnitteluvalmiuden, oikean suunnitteluotteen ja yhteisen suunnittelun toimintamallin selvittämiseen ja juurruttamiseen.

Mikkelissä 28.5.2014

Jarmo Vauhkonen
aluesuunnittelujohtaja
Etelä-Savon maakuntaliitto

Johdanto

Kirkonkylän kehittäminen hillonkeittäjiä vaille valmis?

Rantasalmen kunta on käynnistänyt kuntakeskuksen yleiskaavoitustyön kirkonkylän uusiutumispotentiaaliselvityksellä (osatehtävä 1). Lisäksi selvitystyön tavoitteena on parantaa kunnan ja kuntalaisten suunnitteluvalmiutta kirkonkylän kokonaisvaltaiselle, pitkäjänteiselle ja päämäärätietoiselle kehittämistyölle. Uusiutumispotentiaaliselvityksen kokemukset ja tulokset on koottu tähän raporttiin.

Raportin 1. osassa esitellään suunnittelukohde ja kerrotaan, mistä Rantasalmen kirkonkylän kehittämisessä on kysymys. Kirkonkylän kehittäminen on eri toimijoiden yhteistyötä ja yhteistä suunnittelua. Raportin 2. osassa kuvataan selvitystyön erilaisia vuorovaikutusmenetelmiä ja niiden tuloksia. Raportin 3. osassa kuvataan kirkonkylän kehittämisideoiden laatimista ja kehittämistarpeiden työstämistä (hiontaa) yhteisen tahtotilan löytämiseksi. Osassa 3. myös esitellään yhteisen suunnittelun valinnat ja tulokset. Lopuksi on esitetty suositukset taajamayleiskaavoitukselle ja kirkonkylän kehittämiselle (raportin osa 4. Kehittämissuunnitelma).

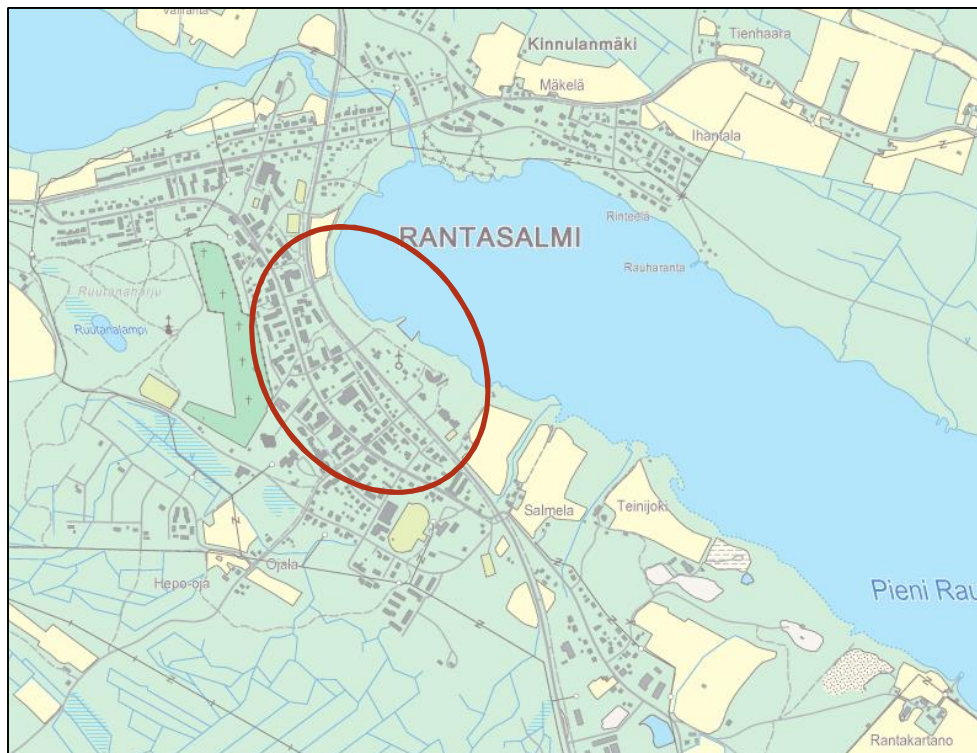
Selvityksen tulokset (teemakartat 1-3) osoittavat hyvin Rantasalmen kirkonkylän kompaktin luonteen ja samalla suunnittelutarpeet. Yleiskaavoitustyön yhteydessä kaavoitustarpeita on syytä tarkastella riittävän kokonaisvaltaisesti ja ennakoiden sekä yleiskaavatasolla että asemakaavatasolla. Näin kumpikin kaavataso tukee toisiaan ja edistää tavoitteiden toteuttamista parhaalla mahdollisella tavalla. Lisäksi vältytään kaavatasojen päällekkäisyydeltä. Selvitys on osa taajamayleiskaavaprosessia, sen vuorovaikutusta ja selvityksiä. Tulokset onkin syytä huomioida jo osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa.

Selvityksen tulokset palvelevat myös kirkonkylän toiminnallista kehittämistä ja elinvoimaisuuden turvaamista. Selvityksen mukaiset yhteisen suunnittelun valinnat ja tulokset muodostavat hyvän perustan jatkotyölle, mutta työ jää kesken suunnitteluvalmiuden, yhteisen tahtotilan sekä oikean suunnitteluotteen ja yhteisen toimintamallin osalta. Kirkonkylän kehittämistyön jatkuvuuden turvaamiseksi tulee Rantasalmella ratkaista, ketkä ottavat vastuulle kehittämistyön ja kuinka kirkonkylän kehittäjät eli hillonkeittäjät järjestäytyvät. Kunnan rooli kehittämistyön jatkuvuuden turvaamisen alkuvaiheessa on merkittävä. Luvussa 4. Kehittämissuunnitelma on esitelty vaihtoehtoja hillonkeittäjien järjestäytymiseen.

**RANTASALMI
LYHYESTI**

- Kunnan asukasluku on 3 869 (31.1.2014)
- Kunnan perustamisvuosi on vuonna 1578
- Päälehti on Rantasalmen Lehti ja sen levikki on 2 590
- Kärkitoimialoja ovat mekaaninen puunjalostus, matkailu ja maidontuotanto. Kunnan työpaikoista 53,5 % on palveluissa, 26,6 % alkutuotannossa ja 17,1% jalostuksessa. Rantasalmella asuvista työllisistä 66,9 % työskentelee Rantasalmella.
- Aktiivisimmat yhdistykset ovat Rantasalmen puhallinorkesteri, Rantasalmen yrittäjät ry ja Rantasalmen urheilijat
- Rantasalmi tunnetaan Saimaan Haapavedestä, Linnansaaren kansallispuistosta ja retkiluistelusta

Rantasalmen kirkonkyläprojektin aluerajaus (www.paikkatietoikkuna.fi)

1. UUSIUTUVA RANTASALMI

Rantasalmen kirkonkylän kehittämisprojektin taustat ja tavoitteet

1.1 Kirkonkylän kehittämisprojekti taajaman yleiskaavatyön esiselvitysvaiheena

Rantasalmen kirkonkylän kehittämisprojektin haasteena oli määritellä koko kunnan yhteinen näkemys siitä, millainen kirkonkylän rooli on ja mihin sen elinvoimaisuus perustuu tulevaisuudessa. Niin ikään tehtävänä oli määritellä ne tekijät, joilla voidaan ylläpitää, vahvistaa ja uudistaa sekä Rantasalmen kirkonkylän aluerakennetta, että kunnassa asumisen ja elämisen edellytyksenä olevia paikallisia palveluja.

Projektin lähtökohdaksi asetettu visio Rantasalmen kirkonkylälle vuodelle 2035 on olla *”elinvoimainen, ekotehokas ja viihtyisä palvelukeskus”*, joka tukeutuu sijaintiinsa järven rannalla. Rantasalmen kuntastrategiassa 2014 - 2016 kunnan visio 2020 on esitetty seuraavasti: *”Rantasalmi on itsenäinen maaseutukunta, joka toimii tiiviissä yhteistyössä lähikuntien kanssa ja kuuluu vähintään 100 000 asukkaan Sote-alueeseen”*.

Savonlinnan seudun rakennekehitysmallissa Rantasalmi on osoitettu *lähipalvelukeskukseksi ja matkailukirkonkyläksi*. Lähipalvelukeskus määritellään seutunsa vakituisten ja vapaa-ajan asukkaiden kaupallisten ja julkisten palveluiden keskittymänä. Lähipalvelukeskuksen maankäyttö on monipuolista ja ne toimivat vaikutusalueidensa yritystoiminnan keskittyminä. Rakennemallissa kehoitetaan tiivistämään työpaikka-alueita ja kaavoittamaan tarvittaessa keskustojen läheisyyteen uusia alueita. Matkailukirkonkylän käsitettä ei kuvata erityisemmin. Rakennemallissa todetaan vain, että keskustataajamaa kehitetään sen vetovoimatekijään perustuen ja kylämökkeilykonseptia hyödyntäen. Kakkos- ja vapaa-ajan asumisella tuetaan palvelujen säilymistä kirkonkylässä.

Mitä nämä esitetyt visiot tarkoittavat käytännössä ja vastaavatko ne Rantasalmella asuvien ihmisten toiveita ja ajatuksia heidän tulevaisuudestaan? Kirkonkylän kehittämisprojekti pyrittiin käynnistämään mahdollisimman puhtaalta pöydältä, ilman ennakkokäsityksiä tai oletuksia ja selvittämään kuntalaisten kehittämistarpeita ja näkemyksiä kirkonkylään liittyen.

Rantasalmen kirkonkylän kehittämisprojekti toimi esiselvitysvaiheena kesällä 2014 käynnistyvälle kirkonkylän osayleiskaavatyölle. Projektin yhtenä tavoitteena oli ohjeistaa osayleiskaavatyötä asettamalla tarpeita ja tavoitteita.

1.2 Uusiutuva Rantasalmi Pienten keskusten kehittämishankkeen 2014–2016 pilottikohteena

Osana valtakunnallista pienten keskusten kehittämiskampanjaa Etelä-Savon maakuntaliitto on tukenut Rantasalmen kirkonkylän kehittämistä ja kuntakeskuksen yleiskaavoitushanketta. Samalla tavoitteena on koota kokemukset muiden kuntien käyttöön. Rantasalmen lisäksi Etelä-Savossa vireillä useita pike-hankkeita: Mäntyharju, Kangasniemi, Tuiketaajamat Mikkeli (Haukivuori, Anttola, Ristiina, Suomenniemi, Otava), Tuiketaajamat Savonlinna (Kerimäki, Punkaharju, Savonranta) ja Tuiketaajamat Pieksämäki (Jäppilä, Virtasalmi), Enonkoski. Maakuntaliitto koordinoi pike-kampanjaa ja tiedottaa sen tuloksista. Tulokset ovat kaikkien hyödynnettävissä esimerkiksi maakuntaliiton pike-linkin kautta (www.esavo.fi/pike).

Toistaiseksi keskusten kehittämisestä on kokemusta lähinnä kaupungeista. Pike-malli haastaa perinteisen, ns. kasvuoppeihin perustuvan maankäytönsuunnittelun ja korostaa, että keskustan kehittämistyö on paljon muutakin kuin pelkkää kaavoitusta. Pike-mallissa lähdetään olemassa olevista rakenteista ja arvioidaan niiden mitoitus ja laatua hyväksyen nykyiset realiteetit. Olemassa olevia, niin fyysisiä rakenteita, kuin toimintaorganisaatiota, tulee hyödyntää joustavasti. Pike-malli vertaa pientä kirkonkylää rinkiin. Kasvaessaan reunoilta pieni kirkonkylä on tyhjentyneet sisältä. Pienen keskustan kehittäminen tulee aloittaa ytimeistä ja tehdä tekoja, joilla rinkiin keskelle saadaan hilloa, elinvoimaisuutta.

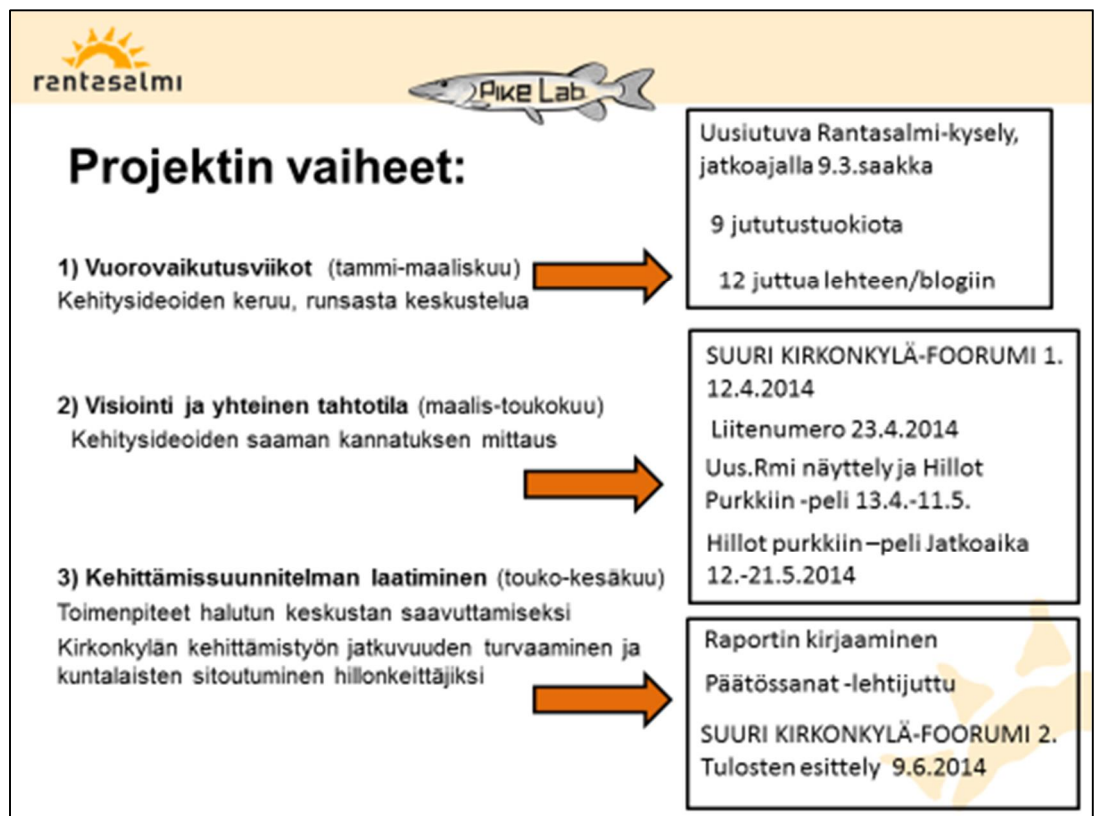
Rantasalmen kirkonkylän kehittämisprojektissa on pyritty huomioimaan kaikki käytettävissä oleva Pike-tietous. Projektin yhtenä tehtävänä oli osaltaan kehittää Pike-konseptin mukaista keskustan kehittämisen työtapaa, projektin työvaiheita sekä raportointia. Valtakunnallisen Pike-kampanjan tavoitteena on tuottaa pienen kirkonkylän tarpeita vastaava pienen keskustan kehittämisen opas, ns. Pike-Book. Pike-Book:n avulla pienen kirkonkylän kehittämisessä päästään heti asian ytimeen, välttämään asioiden uudelleen keksimiseltä ja tuotetaan keskenään vertailukelpoista pike-kohteiden analysointitietoa. Pike-konseptin mukaisen kehittämistyön tavoitteena on osoittaa helposti tarkasteltavan kirkonkylän tai keskustan uusiutumispotentiaali. Haasteena Pike-toiminnassa tällä hetkellä on pieniin keskustoihin ja pieniin kirkonkyläin sopivan uusiutumispotentiaalilin havaitsemistavan ja mittariston puuttuminen.

1.3 Rantasalmen kirkonkylän kehittämisprojektin työvaiheet

Rantasalmen kirkonkylän kehittämisprojekti toteutettiin ajalla 29.1.–9.6.2014. Projektin käytännön toteutuksesta vastasivat suunnittelijat Jaakko Rintamäki (Sito Oy) ja Henna Arkko (Järvi-Saimaan Palvelut Oy). Suunnittelijoiden taustatukena toimi projektityöryhmä, Merja Koivula-Laukka (Rantasalmen kunta) ja Jarmo Vauhkonen (Etelä-Savon maakuntaliitto).

Projektin etenemistä valvoi tilaajan, eli Rantasalmen kunnan osalta kunnan kaavoituksen ohjausryhmä. Ohjausryhmän työskentelyn periaatteena oli kokoontua tarvittaessa ja joustavasti projektin etenemisen tahdissa. Ohjausryhmä kokoontui neljästi projektin aikana (20.1., 6.3., 7.4. ja 2.6.2014).

Projekti esiteltiin Rantasalmen kunnan valtuustolle 27.1.2014. Projekti päättyi kaikille avoimeen tilaisuuteen 9.6.2014.

Kuva 1 Rantasalmen kirkonkylän kehittämisprojektin vaiheet

1) VUOROVAIKUTUSVIIKOT: JUTUTUS JA UUSIUTUVA RANTASALMI – KYSELY

Projektin ensimmäisessä vaiheessa projektisuunnittelijat tapasivat kuntalaisia useissa jututustuokioissa, joissa kerrottiin projektista ja kirkonkylän kehittämisen tärkeydestä sekä kuultiin kuntalaisten näkemyksiä ja kehittämistarpeita liittyen Rantasalmen kirkonkylään. Kuntalaisilla oli mahdollisuus osallistua Uusiutuva Rantasalmi – kyselyyn ajalla 29.1.–9.3.2014 välisenä aikana joko Rantasalmen kunnan nettisivujen kautta tai kirjastolla paperisten lomakkeiden kautta. Kyselylomakkeita oli täytettävissä myös S-marketissa ja Luontokeskus Oskarissa.

Jututustuokiot

- 28.1.2014 Nesteen ”huoltamoparlamentilla” vieraileminen
- 29.1.2014 peruskoululaisten ja lukiolaisten työpajapäivä
- 30.1.2014 matkailutoimijoiden tapaaminen luontokeskus Oskarissa
- 6.2.2014 kirkonkylän yrittäjien aamukahvit
- 16.2.2014 avoin jututustuokio luontokeskus Oskarissa avajaisissa
- 6.3.2014 eläkeläisten, työttömien ja Kirjoitusyhdistys Ernestiläisten tapaamiset
- 6.3.2014 avoin jututustuokio S-marketin aulassa

2) VISIOINTI JA YHTEINEN TAHTOTILA

Projektin toisessa vaiheessa projektisuunnittelijat kokosivat jututustuokioiden ja Uusiutuva Rantasalmi – kyselyn tulokset yhteen. Tulosten ja suunnittelijoiden tekemien havaintojen perusteella laadittiin Rantasalmen kirkonkylästä teemakarttoja sekä 9 kehittämistoimenpide-ehdotusta. Ehdotusten kuntalaisilta saama kannatus (tahtotila) selvitettiin Hillot purkkiin – pelin avulla.

Teemakartat ja kehittämistoimenpide-ehdotukset muodostivat Uusiutuva Rantasalmi – näyttelyn, joka esiteltiin Suuressa Kirkonkylä - Foorumissa 12.4.2014, Rantasalmen Lehden teemanumerossa 23.4.2014 ja kirjastolla 14.4.–21.5. välisenä aikana. Suuressa kirkonkylä –Foorumissa järjestettiin paneelikeskustelu, jonka aiheet liittyivät Uusiutuva Rantasalmi – näyttelyn teemoihin.

3) KEHITTÄMISSUUNNITELMAN LAATIMINEN

Projektin kolmannessa vaiheessa projektisuunnittelijoiden tehtävänä oli koota Hillot purkkiin – pelin tulokset, eli 9 kehittämissuunnitelman kehittämisehdotuksen kuntalaisilta saama kannatus. Kolme suosituinta kehittämissuunnitelman kehittämisehdotusta ovat ne toimenpiteet, joihin Rantasalmella kannattaa tarttua kirkonkylän elinvoimistamiseksi.

Kehittämissuunnitelman tarkoituksena on toimia Rantasalmen kirkonkylän kehittämistä sekä osayleiskaavatyötä ohjaavana työkirjana.

2. VUOROVAIKUTUSVIIKOT

Kehittämistarpeiden selvittäminen

2.1 Jututus, 9 kuntalaistapaamistilaisuutta

Tammikuun lopun ja maaliskuun alun välisenä aikana toteutettiin yhdeksän kuntalaistapaamista, jututusta. Osa tapaamisista oli ohjelmaltaan tarkasti suunniteltuja, osa välittömämpiä ja spontaaneja. Jututusten tavoitteena oli tutustua rantasalmelaiseen arkeen, kertoa kehittämisprojektista sekä kerätä kehittämisideoita ja –tarpeita liittyen kirkonkylään. Kaikista jututustapaamisista kirjattiin kuntalaisten kertomaa ylös ja kuntalaisten mielipiteet ja ajatukset ovat vaikuttaneet suunnittelijoiden saamaan käsitykseen Rantasalmen kirkonkylän kehittämisen painotuksista ja suunnasta.

Koululaisten työpajat

Peruskoululaisten ryhmässä oli kaksi edustajaa jokaiselta luokka-asteelta, eli yhteensä 18 7-16-vuotiasta koululaista. Osallistujat jaettiin kahteen ryhmään. Koululaisten tehtävänä oli pohtia projektisuunnittelijan kanssa vastauksia kolmeen tehtävään: 1) Kirkonkylän mielipaikat ja inhokkipaikat karttatehtävä, 2) Minä isona opiskelemissa, työelämässä, harrastamassa, 3) Rantasalmi vuonna 2035. Lukiolaisista kaikki oli kutsuttu työpajaan, mutta osallistuminen oli vapaaehtoista. Oppilaista muodostui kuusi noin 6-8 henkilön ryhmää (osallistujia noin 42). Lukiolaisten tehtävät olivat samankaltaiset kuin peruskoululaisillakin. Tehtävässä 3 lukiolaiset laativat kolme ennustevisiota Rantasalmesta vuonna 2035. Kaksi visioista (matkailukylä, kaupunginosa) oli annettua ja yhden lukiolaiset saivat keksiä itse.

 Koululaiset ja kirkonkylän paikat	
MIELUISIA PAIKKOJA JA JUTTUJA: Jäähalli Koulu on siisti ja toimiva Tornado ja puhallinorkesteri Punttis Hyvä lukio, erikoistunut Harrastusmahdollisuudet	KEHITETTÄVÄÄ OIS: Rannan yleisilme ja ympärivuotinen kunnossapito, lisää tapahtumia Nuokkarin epäkäytännölliset tilat ja pienet "piirit" Kyliltä kyytiongelmia kirkolle – kyytintinkejä on kokeiltu Virkistysalueiden laatu Vapaata hengastilaa, esim. kahvila Paikka, jossa voisi järjestää tapahtumia

Eläkeläiset ja aikajanapaperi

Eläkeläisten jututustuokiossa oli yli 50 seniori-ikäistä osallistujaa. Osa paikalla olijoista oli valmistellut etukäteen kehittämisesityksiä. Projektisuunnittelijalle annettiin esimerkiksi 24 yhdistyksen allekirjoittama vetoamus Seuran kunnostamisesta. Samainen vetoamus oli jo aikaisemmin toimitettu kunnanvaltuustolle. Eläkeläiset saivat tehtäväkseen Aikajanapaperin, johon kirjattiin kirkonkylän palveluita, rantasalmelaisten elannon hankkimistapoja, puheenaiheita ja kansalaisosallistumisen aktiivisuutta vuosina 1995, 2014 ja 2035. Projektisuunnittelijalle palautettiin 11 aikajanapaperia ja vastaukset olivat seuraavanlaisia:

Aikajanapaperitehtävän kommentteja - Rantasalmi 1995

Elämä oli työntäyteistä, työpaikkoja ja nuoria perheitä paljon. Töitä tarjosi maatalous, tehdastoiminta ja naapurikaupungit. Kirkonkylällä oli kiitettävät terveyspalvelut, useita erikoisliikkeitä, posti, monta pankkia, meijeri. Ihmiset puhuivat kasvusta ja tulevaisuudesta. Toisaalta puhuttiin lamasta, vähenevästä väestöstä, nuorten poismuutosta ja kultakaivoksesta. Kansalaistoiminnassa talkootyö ja seuratoiminta olivat vilkkaampaa, kyläyhdistykset tulivat uutena.

Aikajanapaperitehtävän kommentteja - Rantasalmi 2014

Elämä on tasaista, rauhaisaa, epävarmaa, hiljenevää, hiipuvaa ja kutakuinkin toimivaa. Työpaikkoja on vähemmän, harrastusmahdollisuuksia taas enemmän. Omassa kunnassa työpaikkoja on jonkin verran, mutta Savonlinna, Varkaus, Juva on työkuntia. Työllistäviä aloja ovat hoivapalvelut, kauppa, alkutuotanto, pienteollisuus. Lisäksi töitä tarjoaa maito ja matkailu, osin maatalous on siirtynyt sivutoimeentuloksi. Osa työikäisistä on työttömänä. Kirkonkylällä löytyy vielä kaikki tarpeellinen perusasia. Toivotaan, että päivittäistavarakaupat pysyisivät entisellään, ja jatkossakin olisi liikunta- ja vapaa-ajan palveluita. Nähdään myös, että ”Pitäis säilyttää kaikki palvelut omassa pitäjässä: lääkäri, verotoimisto, kela, poliisi, vanhustenhoito”. Talvella 2014 Rantasalmella puhutaan Sotesta, kultakaivoksesta, lumen puutteesta, valtakunnan taloudesta ja kunnan tulevaisuudesta. Ihmiset osallistuvat ja vaikuttavat oman elinympäristönsä asioihin sekä hyvin että huonosti. Osallistumistapoja ovat purnaust, kirjelmät, kunnallispolitiikka, kuuluminen järjestöihin. Todetaan myös että: ”jotkut osallistuu, jotkut ei, aina samat ihmiset.”

Aikajanapaperitehtävän kommentteja - Rantasalmi 2035

Elämän toivotaan olevan eläväisempää kuin nyt, osin uskotaan asioiden säilyvän osin ennallaan. Todetaan, että tulevaisuus on nuorten asia. Visioina nähdään kenties erikoistuneisuus ja vanhojen kylä ”paratiisi”. Osa vastaajista uskoo olevansa jo haudassa ja joku toinen tuumaa: ”Ajelen rollaattorilla kirkonkylällä ja harrastan, käyn kuntosalilla”. Työpaikkojen uskotaan olevan lähikunnissa ja kaupungeissa. Toimeentulon antaa maa,

metsä ja maito sekä matkailuyrittäjyys. Uskotaan, että työtä tarjoaa samat alat kuin ennenkin ja lisäksi on tullut paljon muita. Kirkonkylältä toivotaan löytyvän kotipalveluja, viranomaispalvelut, etänä, terveyspalvelut, vanhusten hyvä hoito, toimintaa nuorille ja kauppoja. Vuonna 2035 arvellaan Rantasalmella puhuttavan kiivasta tietoliikenteen etenemistä, ”Kultaisesta” menneisyydestä, avaruusmatkailusta ja hyvästä nykypäivästä. Ihmisten toivotaan vaikuttavan aktiivisesti elinympäristöönsä keskustelemalla avoimesti ja toimimalla yhdessä sekä ”netin kautta (ideat, purnaust, äänestys, tarvittaessa akt. vastarinta)”.

Työttömien Huilipaikka: Rantasalmen ”sardiineista” töitä yrittäjille

Keskusteltiin Huilipaikan tulevaisuudesta vanhana rakennuksena, ei huolta rakennuksen toimivuudesta tai kunnosta. Välillä Huilipaikan toimintaan vaikeaa saada työntekijöitä. Paikalla olleita harmitti Rantasalmen kirkonkylässä erityisesti terveyskeskuksen palvelu ja lääkäripula. Ratkaisuksi mietittiin kiertävää lääkäripalvelubussia. Pohdittiin myös autottoman elämää, kun joukkoliikenne yhä karsiutuu. Visiointia kalajalostamisesta, tehdä omia ”sardineja”. Työtä uskottiin tulevaisuudessa olevan terveyskeskuslääkärille, ...

Kirkonkylän yrittäjien aamukahvit

Rantasalmen todettiin olevan hyvä paikka yrittää. Kunta on ollut kiitettävästi mukana avustamassa, verkottamassa ja sparraamassa elinkeinotoimintansa kautta yritystoimintaa. Yrittäjien keskuudessa vallitsee hyvä tekemisen henki. Keskustelussa todettiin, että suuret työllistäjät (julkinen sektorit, kaupat, ja paikkakunnan vahvat alat (puurakentaminen, metalli, matkailu) säilyvät jatkossakin pääelinkeinoina useimmalle rantasalmelaiselle.

Haasteita yrittämiselle tuo palvelukysynnän siirtyminen asuinpaikkakunnalta työpaikkakunnalle. Yrittäjät toivoivat enemmän tavoitteellista yhteistyötä, jossa paikkakunnalta saatavia palveluita tehtäisiin tunnetummaksi paikkakuntalaisille ja sesonkiasukkaille. Palvelukysyntää on monille paikkakunnalla toimivien yrittäjien toimialoilla, mutta asukkaat eivät välttämättä osaa etsiä ”erikoispalveluja” kotikunnastaan.

Konkreettiseksi fyysiseksi kehittämiskohteeksi yrittäjät näkivät erityisesti ranta-alueen palveluineen. Hyödyntämätöntä potentiaalia on erityisesti matkailun näkökulmasta. Yrittäjyyden tukeen nähtiin tarpeelliseksi virittää aloittavien yrittäjien tuutoritoimintaa ja liiketoiminnan kehittämiseen liittyviä kehittämishankkeita

Ernestiläiset ja matkailutoimijat: Tiedottamisen tehostamista ja lehtikirjoitteluun haastamista

Projektisuunnittelija osallistui luontokeskus Oskarin avajaisten suunnittelupalaveriin ja esitteli projektin lyhyesti. Matkailutoimijoilla oli selkeä kehittämistarve. Kirkonkylälle tarvitaan laadukas ilmoitustaulu näkyvälle paikalle tapahtumien ja matkailutarjonnan tiedottamista varten. Ilmoitustaulu voisi olla rantasalmelaishenkinen, rakentua talkootyönä ja sijaita esimerkiksi S-marketin parkkialueen ja Kylätien reunassa.

Kirjoitusyhdistys Ernestiläisten tapaaminen ajoittui yhdistyksen kokouksen päätteeksi ja ernestiläiset saivat lyhyen tietoisuuskokouksen projektin tavoitteista sekä haasteen kirjoittaa projektin blogiin tai Rantasalmen Lehteen kirkonkylän kehittämiseen liittyvistä aiheista.

Avoimet jututustuokiot: Uudistuva Rantasalmi – kyselyä ja vapaata keskustelua

Projektisuunnittelijat olivat kuntalaisten tavattavissa luontokeskus Oskarin avajaisissa 16.2. sekä iltapäivän 6.3.2014 S-marketin aulassa. Paikalle sattuneita pyydettiin osallistumaan Uusiutuva Rantasalmi – kyselyyn ja informoitiin kirkonkylän kehittämisprojektista. Toki oli mahdollisuus vapaaseen keskusteluun ja kehittämistarpeiden esittämiseen. Ruutanaharjun maisemaa ja sen hyödyntämistä ehdotettiin. Leipomon talo tulisi purkaa ja tilalle rakentaa mummeleiden puisto. Pieni Raudanveden kunnostushankkeesta, tehokalastuksesta ja järven veden arvostuksen palauttamisesta kerrottiin. Kehittämiskohteina mainittiin kirkonkylän satama ja ranta-alue sekä tori. Yhtenä ideana esitettiin Rajupusu-asujen (vrt. Itävallan kansallisasu) hankkimista kaikille kuntalaisille lisäämään paikallisuutta

2.2 Jututus, 12 lehti- ja blogi – kirjoitusta

Kirkonkylän kehittämisprojektin tärkeänä tavoitteena oli herättää paikalliset ihmiset pohtimaan kotikunnan kirkonkylän merkitystä ja tulevaisuutta. Projektisuunnittelijat kirjoittivat aiheeseen liittyviä juttuja Rantasalmen Lehteen sekä projektia varten perustettuun blogiin (www.uusiutuvarantasalmi.blogspot.com). Projekti ei merkittävästi aktivoinut kuntalaisia paikallislehtikirjoitteluun. Myöskään blogi ei muodostunut julkisen keskustelun paikaksi.

Lehtijuttuja projektisuunnittelijat ja muutama kirjoittajavierailija kirjoittivat yhteensä 12. Jutut pyrittiin julkaisemaan sekä Rantasalmen Lehdessä, että blogissa. Lisäksi Rantasalmen Lehdessä oli huhtikuussa erillinen teemanumero, jossa esiteltiin Uusiutuva Rantasalmi – näyttelyn aineisto: kolme teemakarttaa ja yhdeksän kehittämistoimenpide-ehdotusta. Juttujen lisäksi Rantasalmen Lehdessä julkaistavaksi tuotettiin lukuisia ilmoituksia liittyen projektiin ja sen vaiheisiin. Ilmoituksia varten laadittiin projektin alussa graafinen ulkoasu, jotta projektin viestintä olisi mahdollisimman tunnistettavaa ja yhtenäistä.

Lehti- ja blogijuttuja kirjoitettiin projektin taholta seuraavin otsikoin:

- Kirkonkylän uusiutumispotentiaalia etsimässä (13.1. Arkko)
- Onko tällä mitään merkitystä? (10.2. Arkko)
- Olipa kerran kaukaisessa maassa... - Tulevaisuuden tarinoita kirjoittamassa (10.2. Arkko)
- Tehtävänä huomisen arki: Profetoimista vai maalaisjärkeilyä? (12.2. Arkko)
- Rantasalmen tulevaisuus ennalta määrättyä? (16.2. Rintamäki)
- Mitä yhteistä on Rantasalmen ja Mikkelin keskuksen kehittämisellä? (24.2. Vauhkonen)
- Kiitos palautteen runsaudesta (12.3. Arkko)
- Uusiutumisen voimavarana juurilleen palaajat (19.3. Arkko)
- Paluumuuttajatarina: Enpä juuri mistään kotoisin (19.3. Kyllönen-Peltoniemi)
- ”Ei mikkää oo mittää, jos ei mittää minnää piä” – Pienten keskusten kehittäminen vaatii sitkeyttä ja näkemystä siitä mikä on arvokasta (24.3. Wilhelms)
- Asuintalojen uusiokäytössä piilevää potentiaalia? (2.4. Arkko)
- Rantasalmen kirkonkylän uusiutumisen kehittämis ehdotuksista järjestetään äänestys (9.4. Arkko)
- TEEMANUMERO (4 sivua, 23.4. Arkko & Rintamäki)
- Kirkonkylän kehittäminen hillonkeittäjiä vaille valmis? (4.6. Vauhkonen & Arkko)

Rantasalmen Lehti kirjoitti projektista seuraavasti:

- aloitusjuttu tammikuussa
- katugallup Uusiutuva Rantasalmi – kyselystä
- Jututuspäivänä Huilipaikassa
- katugallup Hillot purkkiin pelistä

Itä-Savo uutisoi projektista:

- Rantasalmella kuunnellaan kuntalaisten mielipiteitä hyvästä ympäristöstä (8.4.)
- Jatkuva puolustautuminen vie voimia kehittämisestä (13.4.)

 12.3.2014

Uusiutuva Rantasalmi

Kirkonkylän kehittämisprojekti jatkuu...

Miten kirkonkylää tulisi kehittää?
Mistä toimiva arki koostuu?
Millaista kirkonkylää tarvitaan
tulevaisuudessa?
Miten voin vaikuttaa omilla toimillani?

Rantasalmen kirkonkylän tulevaisuus
ei ole taattu, se pitää tehdä. Osallistu!

Mahdollisuus keskusteluun Rantasalmen Lehden
yleisönosastopalstalla ja projektin blogissa
www.uusiutuvarantasalmi.blogspot.com

Rantasalmen kirkonkylän kehittämisprojekti 2014

---

*Elinvoima on tahtoa kehittää ja kykyä synnyttää asioita.
Elinvoima on mahdollisuuksia ja voimavaroja saavuttaa asioita.*

Kuva 2 Projektin tiedottamista varten luotiin tunnistetta, graafinen ilme

UUSIUTUVA RANTASALMI

HILLOT PURKKIIN-pelin jatkoaika 12.-21.5.2014. Tutustu teksteihin "Teemakarttoja Rantasalmen kirkonkylästä" ja "Hillot purkkiin -pelillä selvitetään kehitysehdotusten kannatus". Äänestä mielestäsi kolmea parasta kehitysideaa (A1-C3). Äänestystulos vaikuttaa Rantasalmen kirkonkylän kehittämisprojektin loppuraportissa esitettäviin kehittämistoimiin. Loppuraportti hyväksytään Rantasalmen kunnanvaltuustossa 16.6.2014 kirkonkylän kehittämistä ja taajaman yleiskaavatyötä ohjaavaksi työkirjaksi.

- A1) Yritys ja pienliiketoimintamyly
- A2) Moninaisen yrittäjyys
- A3) Keskustan investointi- ja toimitilahanke
- B1) Sisäiherttoasuminen
- B2) Yritys- ja palvelusopetus
- B3) Muuttaja- ja lähipalvelut numeroiksi ja kuviksi
- C1) Toimijoiden verkottuminen ja paikallisviestinnän parantaminen
- C2) Tapahumatori ja kirkonkylän kansalaisvoimien vahvistaminen
- C3) Yhdistysaktiivisuus ja paikallisen kehittämistoiminnan koordinointi

Vuorovaikutus onnistunut.

Kuva 3 Projektin blogi löytyy osoitteesta www.uusiutuvarantasalmi.blogspot.com

Projektin taholta tuotetut lehtijutut julkaistiin myös projektia varten perustetussa Uusiutuva Rantasalmi – blogissa. Blogi tarjosi virtuaalisen paikan julkisen keskustelun käymiseen, mutta vain harva kävijä innostui kommentoimaan. Blogi ei ole sähköisistä medioista kaikkein notkein keskustelualusta ja ehkä soveltuikin paremmin tiedottavaan rooliin. Blogissa vierailtiin projektin aikana 1805 kertaa (5.6.2014).

Blogiin jätettyjä kuntalaisten kommentteja:

"Kuntaudistus sekä Soteu-udistus tekee sen ettei Rantasalmea ole enää v. 2017. Lisää lapsiperheitä kuntaan tavalla tai toisella. Ps. Kun nyt pitää kiristää vyötä myös meidän kunnassa, elkkää nyt ensimmäisenä laittako noita katuvaloja uusiksi vaikka kuinka on EU päätös." (21.1.2014)

"Ainakin pitäisi kunnan olla aktiivinen tietoliikenteen kehittämisessä kaikille, siis myös kunnan muille kylille. Operaattoreiden tulisi laajentaa nopeita verkkoja jokaiselle saavuttaa. Muuten ei etätyöpaikat ole mahdollisia." (28.1.2014)

"Tiedustelin kuinka kunta huomio uudet/mahdollisesti tulevat yrittäjät? Jotkut kunnat jakavat ns.porkkanarahaa jolla uusi yrittäjä voi hankkia jotain yritykselle. Entä kylillä olevat tyhjät kiinteistöt? Kenellä yrittäjällä on vara maksaa 1200€/kk 50-60m2 liikekiinteistöstä? Neliöhinnat ovat kalliimpia kuin esim. Varkaudessa. Onko edullisempaa kunnalle pitää kiinteistöt tyhjinä kuin normalisoida vuokraneliön hinta? Kuinkas haja-asutusalueella olevat tyhjät talot."

Eikö niitä olisi mahdollista saada markkinoille vai pitääkö niidenkin lahota paikalleen autoituneena? Tietäisin monta yrittäjä-/lapsiperhettä jotka olisivat kiinnostuneita tällaisistä asunnoista ja nimenomaan Rantasalmen alueelta.” (28.2.2014)

”Lapsiperheitähän olisi tulossa jos olisi asuntoja tarjolla ja nimenomaan edullisia vuokra-asuntoja ilman 3kk vuokratakuuta. Täällä on hyvät liikuntamahdollisuudet ja palvelujakin löytyy pahimpaan hätään. Ystävällisiä täällä ollaan oltu, ainakin suurin osa. Nuorille pitäisi voida järjestää ”viihdykettä” muutakin kuin hengailua. Lisää tapahtumia kylälle, jonkinmuotoisia ”festareita”, kooontumisia, rantatapahtumia (varsinkin hyödynnettävä tuota rantaa kun se on niin upea) perheille omia tapahtumia. Onhan noita mitä järjestää ja taatusti ei kunnan rahoja liikoja menisi. Toisihan onnistunut tapahtuma hyvää julkisuutta ja mahdollisesti uusia halukkaita Rantasalmelle muuttajia.” (1.3.2014)

”Hienoa, että teit muuttopäätöksen! Olet omalla toiminnallasi osoittanut sen, että pienillä, farkun taskuun jääneillä rahoilla voi aikaansaada toimintaa kirjastoon ja sen ympärille. Kiitos sinulle! Tänä alasajon ja karsimisen aikana toivoa tuo juuri sinunlaiset ihmiset, jotka eivät jää paikoilleen, toivonsa menettäneenä omaan koppiin kyhjäyttämään, vaan toimii ja ottaa vastuuta omasta työpaikastaan ja lähiympäristöstään, ja luo toimintaedellytyksiä ja hyvää meininkiä.” (17.3.2014 kommenttina paluumuuttajan tarinaan)

”Oli kyllä niin pitkä tuo tarina, ennen kuin tähän kohtaan pääsin, että ei millään jaksanut lukea kaikkia jorinoita. Jos halutaan hyvä ja toimiva palautepalsta, niin se pitää tosi paljon yksinkertaisempi ja nopeampi. Kirkon kylään tarvitaan muutama hyvä uusi ja kunnollinen asunto, jotta nähdään, ketä kyliltä muuttaa keskustaan. Kun väkeä alkaa tulla, niin keskustan vetovoima on selvä juttu. Sitten kaupatkin innostuvat kehittämään palvelujaan ja lomalaiset ovat riemuissaan, kun koko kylän tarjonnan taso nousee. Uusia hyviä asuntoja sen takia, kun monet mökkiläiset vanhenee, mutta haluavat viettää vapaa-aikaa Rantasalmen maisemissa ja käyvät sitten mökeillään vaikka vaan saunomassa ja verkoilla. Ei pidä tehdä asiaa aivan liian vaikeasti, vaan toimivan yksin kertaisesti !!!!” (14.5.2014 kommenttina 9 kehittämis ehdotusta esitelleeseen tekstiin ”Hillot purkkiin – pelillä selvitetään kehitysehdotusten kannatus”)

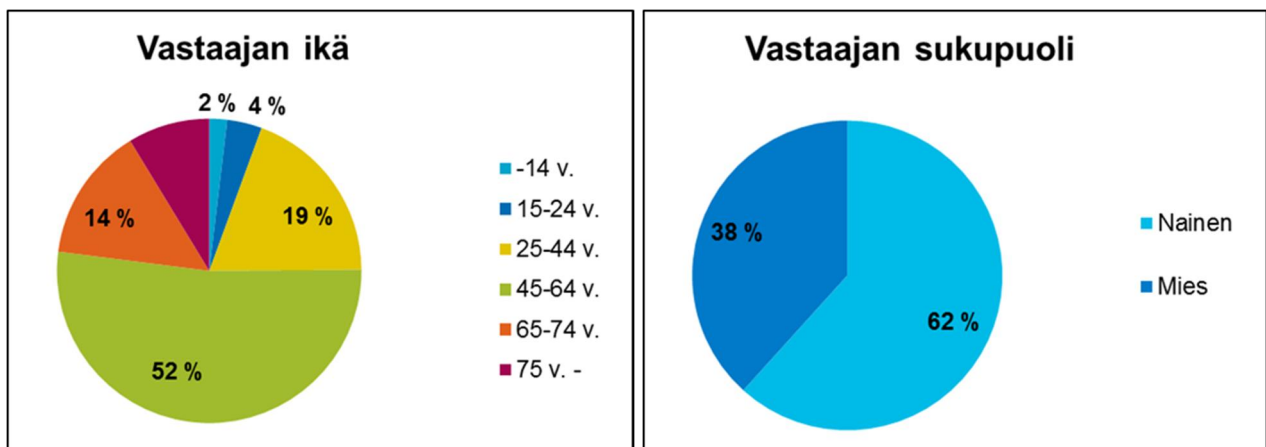
2.3 Uusiutuva Rantasalmi - kysely

Uusiutuva Rantasalmi – kyselyn tavoitteena oli kerätä määrällistä tietoa rantasalmelaisten näkemyksistä kirkonkylän roolista, mitä kirkonkylällä pidetään tärkeänä ja millaisia palveluja kirkonkylällä käytetään. Kyselyllä kerättiin kirkonkylän kehittämistarpeita ja -ideoita.

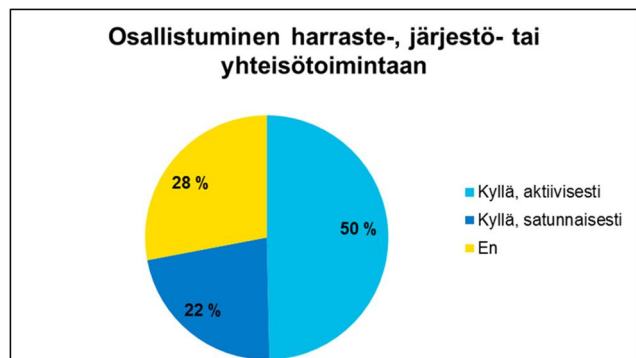
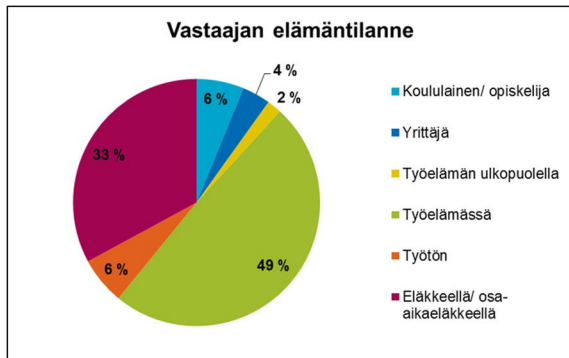
Kyselyn vastausaika oli 29.1. – 2.3.2014, mutta vastausaikaa jatkettiin vielä 9.3. saakka riittävän vastaajamäärän saamiseksi. Kyselyyn oli mahdollista vastata Rantasalmen kunnan nettisivujen kautta sähköisesti tai paperiversiona, jota oli jaossa Rantasalmen kirjastossa koko kyselyn ajan ja kyselyn loppuvaiheessa myös S-marketissa ja luontokeskus Oskarissa. Kyselyyn houkuteltiin vastaamaan useilla lehti-ilmoituksilla ja kirkonkylän liikkeisiin jaetuilla mainoksilla. Projektisuunnittelijat teettivät kyselyä myös jututustuokioiden yhteydessä.

Kyselyyn vastasi 162 rantasalmelaista, joka vastaa 4,1 % koko kunnan asukasluvusta (3 871 hlöä). Ahkerimpia kyselyyn vastaajia olivat 45 – 64 –vuotiaat, työelämässä olevat naiset. Naisten osuus kaikista vastaajista oli selvä enemmistö, 62 % vastaajista. Nuorimmat ikäluokat ovat vastaajissa heikosti edustettuina, mutta koululaisille suunnatun jututuspäivän kautta kirkonkylän lasten ja nuorten näkemykset tuli selvitettyä hyvin.

Yli 75-vuotiaiden vastaajien osuus kyselyssä on jäi melko vähäiseksi, mutta eläkeläisiä vastaajista oli 33%. Eläkeläiset jututettiin omana ryhmänään ja Uusiutuva Rantasalmi – kyselyn lisäksi heillä oli mahdollisuus tehdä aikajanatehtävä ja sen kautta kertoa kirkonkylän kehittämiseen liittyvistä toiveistaan.

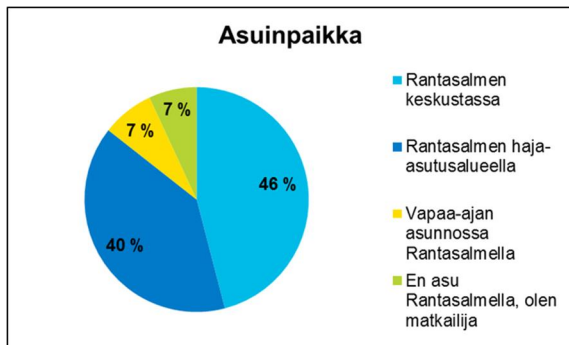

Kysymykset 1. ja 2. Vastaajien ikä ja sukupuoli

Kysymys 3. Mikä seuraavista vaihtoehtoista kuvaa parhaiten elämäntilannettanne?

Kysymys 4. Oletteko mukana aktiivina harraste-, järjestö-, tai muussa yhteisötoiminnassa?

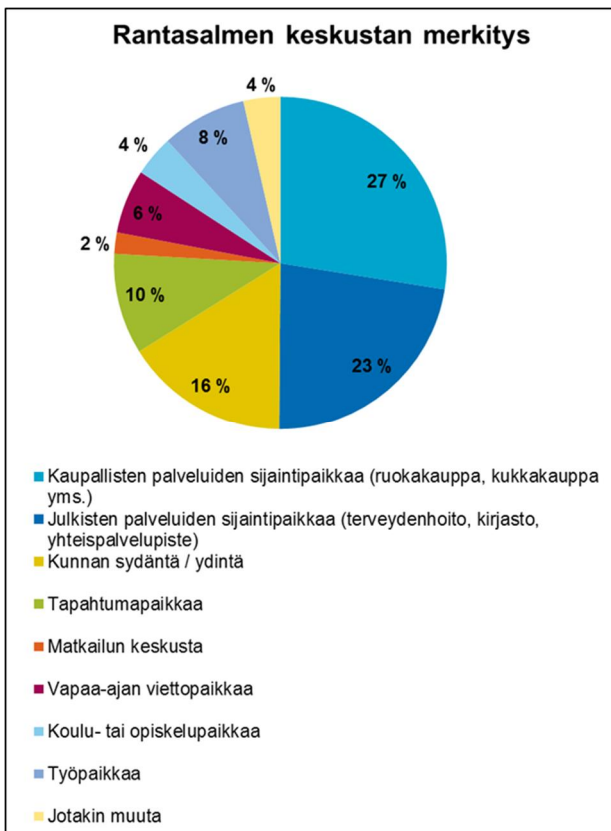
Kysymys 5. Missä asutte Rantasalmella?

Kysymys 6. Onko Rantasalmen keskustassa mielestänne riittävästi harrastusmahdollisuuksia?

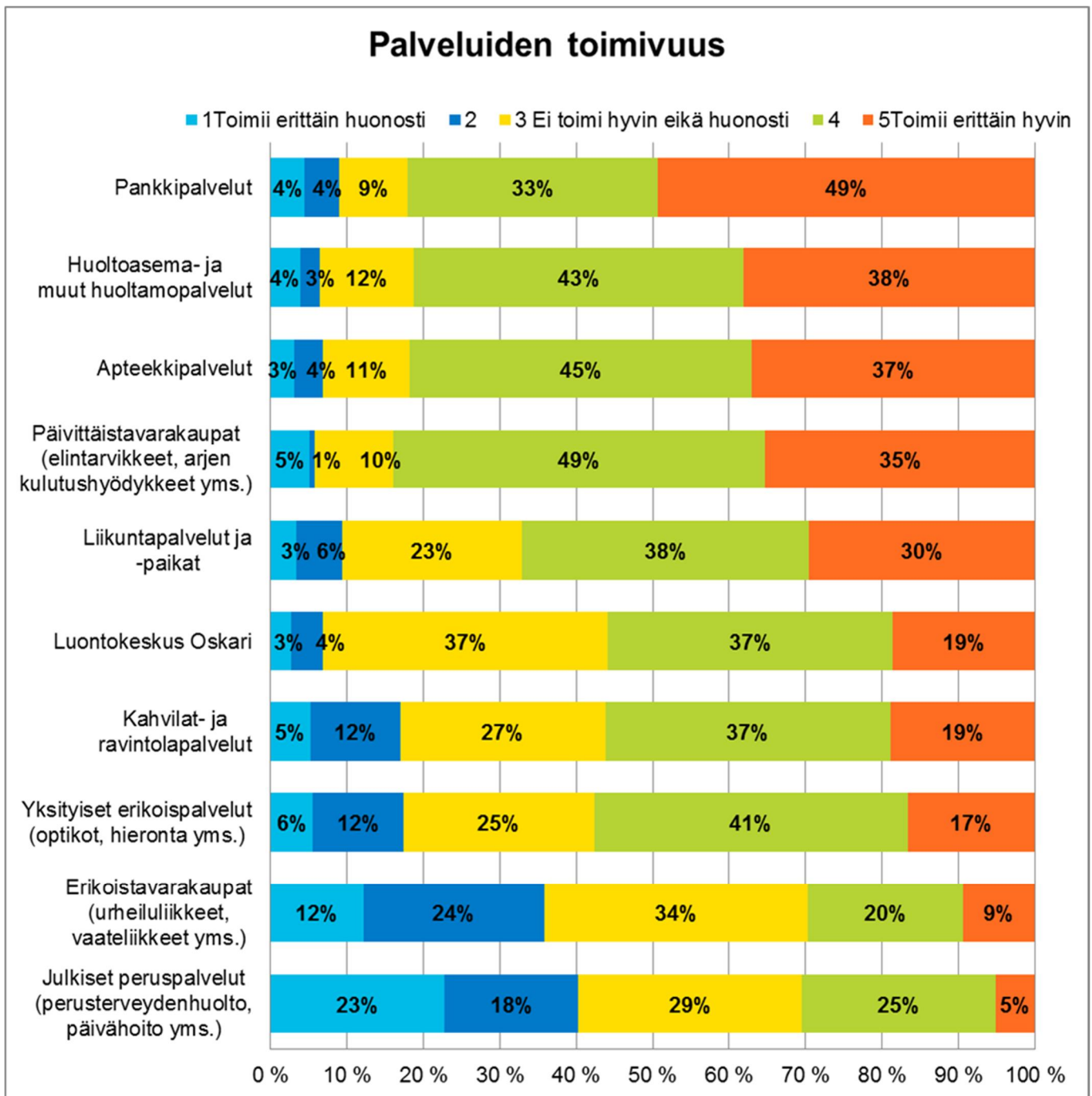
Kysymys 8. Onko Rantasalmen keskustassa tarpeeksi tapahtumia?

Kysymys 9. Tuleeko keskustan olla sellainen paikka, jossa ihmiset kokoontuvat?

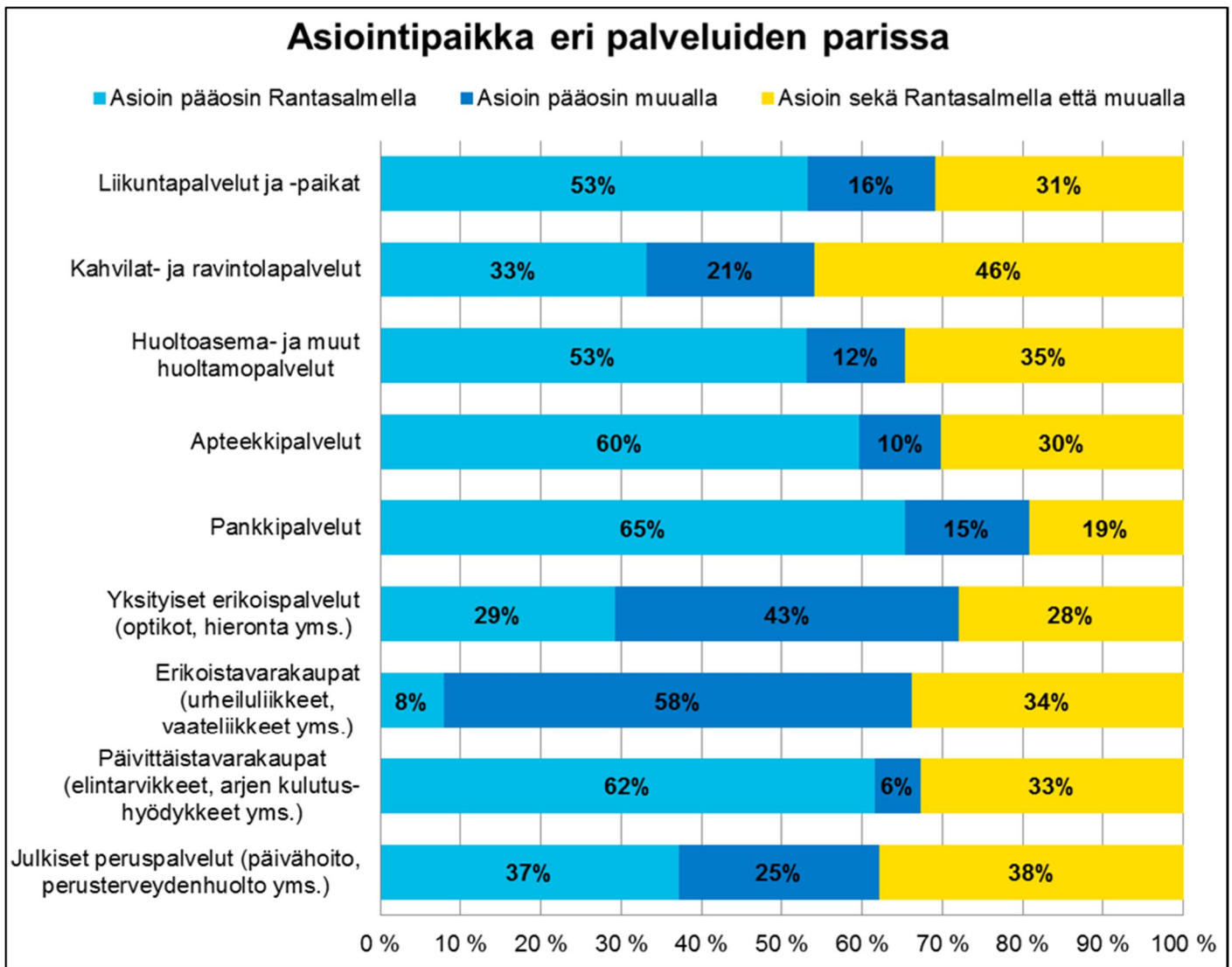

Kyselyn vastausten perusteella voidaan päätellä, että Rantasalmen kirkonkylä on kuntalaisille erityisesti kaupallisten ja julkisten palveluiden sijaintipaikka ja kirkonkylän moni vastaajista mieltää kunnan ytimeksi. Valtaosa vastaajista (85%) on sitä mieltä, että kirkonkylän tulee olla ihmisten kokoontumispaikka. Enemmistö vastaajista (59%) koki, että kirkonkylällä on riittävästi harrastusmahdollisuuksia. Tapahtumia sen sijaan vastausten perusteella voisi olla ehkä enemmän, sillä riittävänä tapahtumia piti 48 %, kun 36 % kaipasi tapahtumia lisää ja 16% vastaajista oli joko epävarma tai ei osallistunut kirkonkylän tapahtumiin. Joten ehkäpä potentiaalisia tapahtumakävijöitä on.

Kirkonkylän palveluiden käyttöä kartoittanut kysymys vahvisti aiempien vastausten linjaa. Kirkonkylällä vastaajat eniten käyttävät kaupallisia ja julkisia palveluita. Huoltoasemapaalveluita sekä ravintola- ja kahvilapalvelukin käytetään jonkin verran. Palveluiden toimivuuteen oltiin melko tyytyväisiä, erityisesti pankkipalveluihin vastaajat kokivat toimiviksi. Eniten toimivuuden ongelmia vaikuttaa vastausten perusteella olevan erikoistavarakaupan ja julkisissa peruspalveluissa.

Kysymys 11. Kuinka hyvin seuraavat palvelut mielestänne toimivat Rantasalmen keskustassa?
Asteikko 1-5.

Kysymys 12. Käytättekö seuraavissa asioinneissa pääosin Rantasalmella vai muissa kunnissa sijaitsevia palveluita?

Rantasalmen kirkonkylän palveluista eniten (60 % tai enemmän) käytetään pankki-, päivittäis- ja apteekkipalveluita. Myös huoltoasema- ja liikuntapalveluita käytetään (53%) erityisesti omalla kirkonkylällä. Eniten Rantasalmen ulkopuolelta haetaan erikoistavarakaupan (58%) ja yksityisen erikoispalvelun (43%) palveluita.

Kysymys 13. Ranta-alueen merkitys kirkonkylälle koettiin yleisesti tärkeänä. Ranta mielletään kuntalaisten yhteiseksi olohuoneeksi.

Kysymys 14. Kirkonkylän keskipiste sijoitettiin useimmiten S-marketin pihalla, Osuuspankin ja R-kioskin nurkalla tai linja-autoasemalla.

Kysymyksen 15. Kirkonkylän mieluisimmat paikat ja **Kysymyksen 16.** Kirkonkylän epämieluisimmat paikat vastaukset on esitetty teemakartassa 1. Kirkonkylä koettuna paikkana.

Kysymys 17. Kirkonkylän tärkeimmät kehittämiskohteet tai – tarpeet. Alla rantasalmelaisten vastauksia:

enemmän invapaikkoja autoille

enemmän tapahtumia

Epäsiistien puutalojen maalaus/kunnostaminen Kylätien ja Ohitustien varressa

että olisi enemmän asioita keskustassa kun mega iso parkkipaikka

ilta-aikaan ei ole missään paikkoja, joihin mennä viettämään aikaa (paitsi kirjasto, missä olen töissä)

joroinen mustalahti kiertoliittymä

Kerrospuutaloihin varakkaita asukkaita

Koirapuisto ehdottomasti sinne koirat ja omistajat irti

Koulurakennuksen remontti, viihtyvyyden takaaminen sekä ilmaongelmat koulussa

kunnan päivittämät liikuntapalvelut netissä: milloin laduille pääsee, tai luistelemaan esim.

kunnollinen kahvila puuttuu

Kunnon tori

kuntainfo. esille vaikka seinälehtenä

Kylätien varrelle oleskelupaikkoja aurinkosuojilla

Levähdyspenkkejä myös Kylätien toiselle puolelle

Liikenne (bussivuorot ja odotustilat)

liikuntapalveluita lisää, erityisesti rospuuttoaikaan

Liikuntapalvelut

Lääkäriin tulisi päästä Rantasalmella, ei aina yhteispäivystykseen

Matkahuolto pois Kallukasta

matkailijoille jokin syy tulla Rantasalmelle

Matkailu

Mustalahden satama palveluineen

Nuorten vapaa-ajan viettopaikat

Oikeeta torimeininkiä: lisää paikallista tuotevalikoimaa(marjoja,vihanneksia jne)

kesäaikana,ei vain lauantaisin

Oskarin säilyttäminen

Paikallisten tuottajien tuotteita on huonosti tarjolla (Kesätori Raanin tiloissa on epäkutsuva)

paikallistuotteiden keskitetty monipuolinen saatavuus ja sen markkinointi

(ns. "moderni kauppahalli")

poliisi puuttuu

puiden poisto kyläraitilta, hautausmaalta, visapihlajaa tilalle

Päivittäisten palveluiden säilyttäminen

RAnta-alue kuntoon (kehittämissuunit. on sata!)

Ranta-alueen kehittäminen, esim. frisbeegolf-rata sinne, laituri palvelut, selkeä hiekkaranta yms.

ranta-alueen säilyminen edelleen kaikkien kuntalaisten käytössä

Toimii näinkin

tori

Tori , lisää vehreyttä

Tori-alueen kehittäminen, kesäisin enemmän toritapahtumia

tulevaisuudessa asiallinen kunnan omistama ja hoitama saattohoitokoti ja

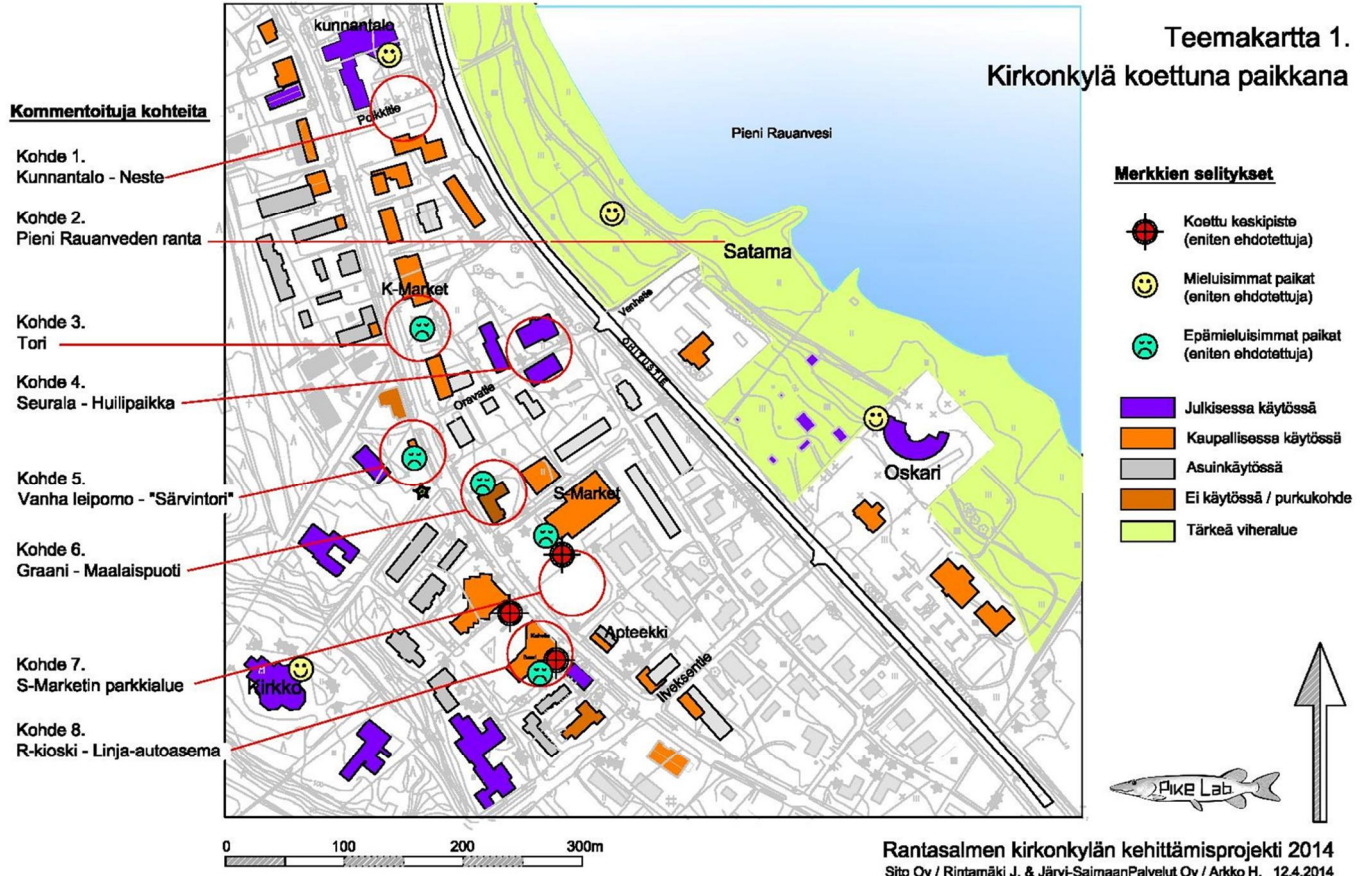
terveyspalvelut

työpaikkoja lisää

Tärkein ilta ja yörralliajot kuriin
aktiivisempaa otetta uusiin yrityksiin
asuntoasiat eläk ikäis
Enemmän tapahtumia ja toimintaa
Että saisi koulusta Oskari luotokeskukseen avattua niin että ne kuuluvat
keskukseen
graanin tontti,
harrastus- ja virkistyskeskus
Hautausmaan "uudenpuolen" tien ja parkkipaikan tulisi olla kunnollinen.
Iltaelämä olematonta ellei ole omaa harrastusta

positiivisuuden aj luovuuden ylösnosto
Pyörätien huonossa kunnossa, kaatuu pyörällä ja rullaluistelulla
pääkadun kunto (vesi makaa tiellä)
ranta
ranta
Rantaa voisi käyttää tapahtumiin (piknik, puistokeonsertti, urheilu tms)
Ranta-alueen kehittäminen, maalaistori koko kesäksi Museon viereen, joulun alla joulutori samassa
ranta-alueen parempi hyödyntäminen (monipuolisempi, tehokkaampi)
Rantasalmen pankin toiminta. Henkilökuntaa vaihtoon!
risteysalueet molemmin puolin, Aholan risteys
Siisteys, viihtyvyys saatasa kohdalleen!!
tanssipaikka kesäaikaan ja kesätapahtumia saisi olla enemmän (muutakin kuin kesäteatteri)
tien päällysteitä voisi uusia esim. Kerisalongtie
Urheilupaikkoihin panostaminen, lenkipolut, ladut yms.
vanhusten hoitopaikat riittäisi
vanhusten ulkoilu, kunnan väki ulkoiluttamaan turhat ajot aisoihin miehet autoista mummoja
ja pappoja työntelemään
Veneilymatkailun palveluja ja houkutusta kk:n satamaan
Yleinen liikenne / bussit kuljettamaan myös iltapäivän jälkeen, jotta harrastamaan
ja tilaisuuksiin pääsevät autottomatkin

Tärkeät näkymät

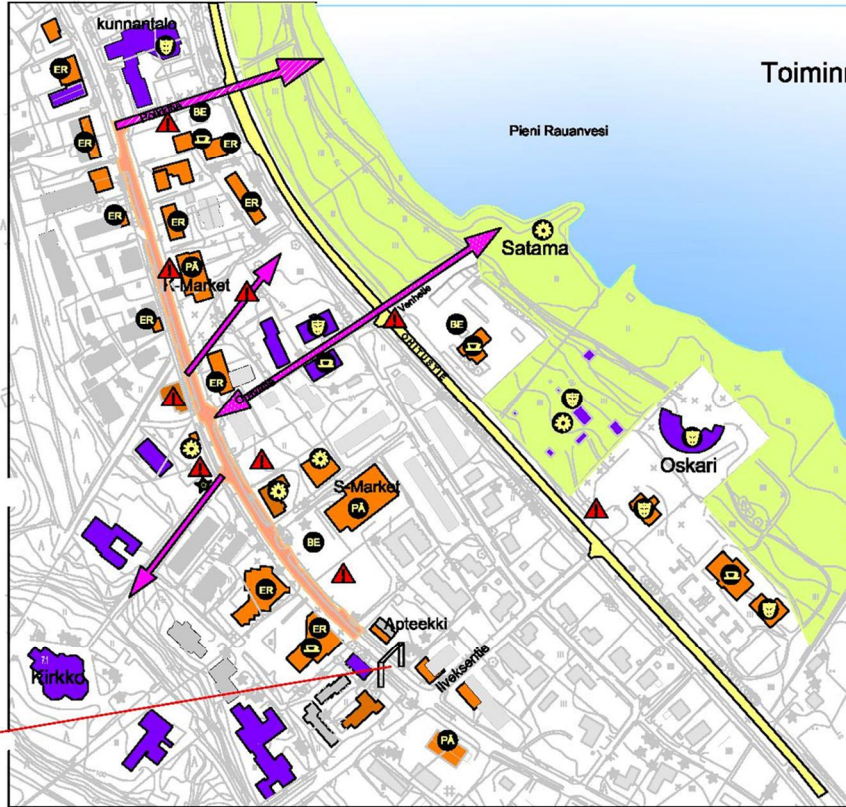
Näkymä 1.
Poikkitie järvelle

Näkymä 2.
Torin halki järvelle

Näkymä 3.
Oravtien "kylänraitti"
Venhetietä kirkontorniin

Näkymä 4.
Kirkkotien juhlava katu

Näkymä 5.
Keskusta-alueen "portti"

Teemakartta 2.
Toiminnallisena ympäristönä

Merkkien selitykset

- Julkisessa käytössä
- Kaupallisessa käytössä
- Asuinkäytössä
- Ei käytössä / purkukohte
- Keskustan pääraitti
- Seudullinen tie
- Tärkeä viheralue
- PA Päivittäistavaraliike
- ER Erikoisliike
- RA Ravintola, kahvila, baari
- KU Kulttuuri, matkailu
- BE Polttoaine-asema
- KS Kesäaikainen toiminta
- Tarttis tehdä jottain...

0 100 200 300m

Rantasalmen kirkonkylän kehittämisprojekti 2014
Sito Oy / Rintamäki J. & Järvi-SaimaanPalvelut Oy / Arko H. 12.4.2014

NÄKYMÄ 3. ORAVATIEN "KYLÄNRAITTI"

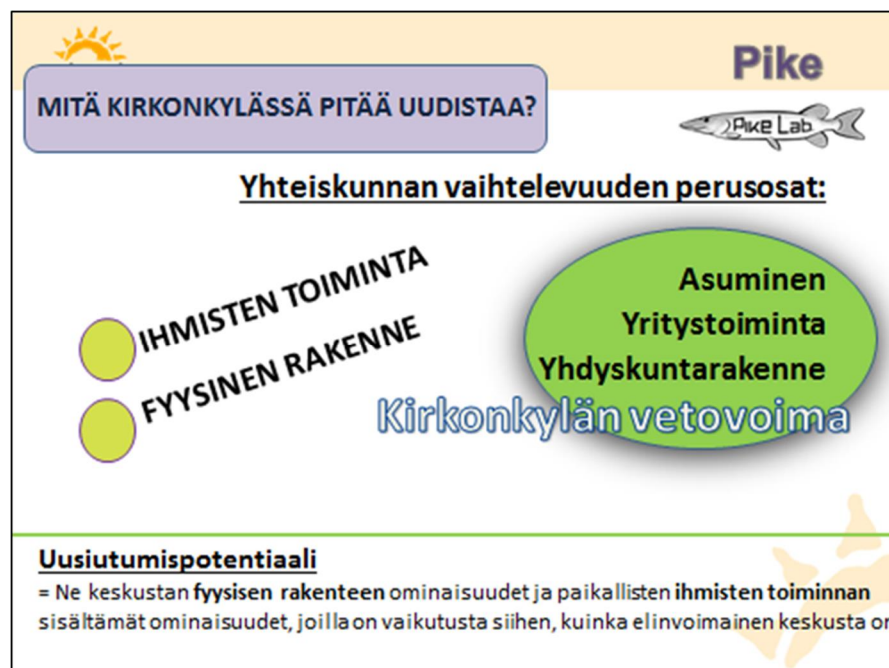
3. VISIOINTI JA YHTEINEN TAHTOTILA

Kehittämissuhteiden laatiminen ja kannatuksen selvittäminen

3.1 Uusiutumispotentiaaliasteiden määrittäminen

Kirkonkylän kehittämisessä on kysymys elinvoimasta – ihmisistä ja toiminnasta. Kirkonkylän elinvoimaisuus on tahtoa kehittää ja kykyä synnyttää asioita. Elinvoimaisuutta ovat mahdollisuudet toimeenpanna asioita suunnitelmista käytäntöön ja elinvoimaisuuteen kuuluu myös asioiden saavuttamiseen tarvittavat voimavarat. Elinvoimaisuus on ennen kaikkea ihmisten tekemistä: osaamista, taitoa ja tahtoa. Rakennettua ympäristöä kirkonkylässä on valmiina. Sen sijaan ihmisiä ja toimintaa puuttuu. Uudessa tilanteessa kirkonkylän elinvoima, taajamarakenne ja sen laatu on visioitava ja mitoitettava uudelleen.

Jututtamisen, Uusiutuva Rantasalmi – kyselyn vastausten ja projektisuunnittelijoiden tekemien havaintojen perusteella Rantasalmen kirkonkylälle laadittiin yhdeksän kehittämissuhteusta. Kehittämissuhteiden tavoitteena on elinvoimainen kirkonkylä. Elinvoimaa lisää kussakin kirkonkylässä juuri sille ominaiset uusiutumispotentiaaliasteet, joita voi löytyä siis sekä fyysisestä ympäristöstä, mutta ennen kaikkea ihmisten välisestä toiminnasta ja tavoista tehdä asioita. Rantasalmen kirkonkylässä kehittämissuhteiden teemoiksi nousi yrittäminen ja markkinat, asuminen ja uusasukashankinta sekä kansalaisyhteiskunta ja verkottuminen.

Kehittämishanke-ehdotukset

Osio A. Yrittäminen ja markkinoiden uusiutuminen

- A1 Yritys- ja pienliiketoimintamyly
- ★ A2 Moninainen yrittäjyys
- ★ A3 Keskustan investointi- ja toimitilahanke

Osio B. Asuminen ja uusasukashankinta

- B1 Sisäänheittoasuminen ja muuttotukipalvelut
- B2 Yritys- ja palvelupörssi
- B3 Muuttajat ja lähipalvelut numeroiksi ja kuviksi

Osio C. Kansalaisyhteiskunta ja verkottuminen

- C1 Toimijoiden verkottuminen ja paikallisviestintä
- ★ C2 Tapahtumatori ja kansalaistoiminnan vahvistaminen
- C3 Yhdistyskartoitus ja kehittämistyön koordinointi

★ Hillot purkkiin – pelin tuloksen perusteella 3 eniten kannatusta saanutta ehdotusta

3.2 Yrittämisen ja markkinoiden uusiutuminen: ehdotukset A1, A2 ja A3

Rantasalmella ja vastaavissa kuntakeskuksissa talouden rakennemuutokset ovat kohdistuneet perinteisesti vahvoin alkutuotannon- ja teollisuuden työpaikkoihin. Tämä on aiheuttanut lisäksi palvelukysynnän vähentymistä, sillä ostovoiman heiketessä myös palveluiden kysyntä on laskenut. Kestävän liiketoiminnan ylläpitäminen on muuttunut monimutkaisemmaksi ja vaativammaksi.

Kaikkiin kysymyksiin ja ongelmiin ei Rantasalmella voida yksin lähteä hakemaan ratkaisua. Moneen asiaan paikallisen yritystoiminnan ja elinvoiman rakentamisen kannalta paikkakunnalla voidaan kuitenkin vaikuttaa. Seuraavilla kolmella toiminta- ja toimenpideidealla halutaan edistää nimenomaan paikallisen yrittäjyyden ja paikallismarkkinoiden kehittymistä. Ideat on koottu alkuvuoden keskustelujen tuloksena paikkakunnan asukkailta.

A1) YRITYS- JA PIENLIIKETOIMINTAMYLLY

TILANNE: Elinkeinojen ja yritystoiminnan edistäminen on Rantasalmella noteerattu korkealle myös kunnan toimesta. Rantasalmelaisille yrittäjille markkina-alue on lähtökohtaisesti omaa kuntaa laajempi, vähintään seudullinen. Yrittäjien yhteistapaamisia on säännöllisesti ja perinteitä ajatustenvaihdolle on. Yhteistyöfoorumit tarjoavat hyvän pohjan paikallista ja seudullista palvelu- ja tuotekysyntää ja uudenlaisia liiketoimintaideoita kokoavalle järjestelmälliselle toiminnalle. Kuinka ottaa seuraava askel yhteistyöfoorumeista konkreettisten liiketoimintaa vahvistavien ideoiden ”myllyttämiseen”?

TAVOITE: Tavoitteena yrittäjien yritys- ja pienliiketoimintamyllly-yhteistyölle on koota konkreettisia palvelu- ja tuoteideoita, asukkaiden toiveita ja yhdistellä näistä esituotteistettuja kokonaisuuksia paikkakunnan yrittäjien hyödynnettäväksi. Rantasalmen asukkailta kerätään säännöllisesti palautetta ja toiveita paikkakunnan palveluista. Yrittäjät käsittelevät näitä asukkaiden tarpeita yhteisesti omien kokonaisuuksia uusia yrityksiä, tuoteparannuksia ja uusia palveluideoita sisältävien ehdotusten kanssa. Yritys- ja pienliiketoimintamyllly sisältäisi myös tuutori- ja vertaismentorointitoimintaa aloittaville / uutta suuntaa etsiville yrityksille.

Toiminnan tavoitteena on synnyttää paikkakunnalle uusia palveluita ja uutta liiketoimintaa vahvistamalla nykyisiä ja houkuttelemalla uusia yrittäjiä alueelle. Yritys- ja pienliiketoimintamylllyn valmisteilla, toteutuksessa, tekijää vailla olevat yritys- ja palveluideat jaettaisiin avoimesti kaikkien halukkaiden kanssa esimerkiksi Rantasalmen yrittäjien nettisivujen kautta. Samalla tekemistä ja/tai tekijää vailla olevia ideoita voidaan pitää esillä uusasukasmarkkinoinnin yhteydessä.

A2) MONINAINEN YRITTÄJYYS

TILANNE: Useissa Rantasalmella alkuvuodesta 2014 järjestetyissä keskustelutilaisuuksissa, työpajoissa ja kyselyissä työnteen ja elannon hankkimisen tulevaisuus todettiin olevan yhä enenevässä määrin perinteisen palkkatyön ulkopuolella yrittämisessä. Samalla, kun yrittäminen houkuttaa se myös ahdistaa suurta joukkoa paikkakunnan asukkaita, jotka miettivät omaa tulevaisuuttaan. Erityisesti nuorten keskuudessa yrittäminen nähdään ympärivuorokauden ja – vuoden sitovana taakkana, josta jää hyvin vähän ”käteen”. Yritystoiminnan riskit on tiedostettu jo peruskoulussa, mahdollisuudet sen sijaan ovat hämärän peitossa.

TAVOITE: Yrittämisen uusiutuminen käynnistyy ennen kaikkea positiivisten esimerkkien ja uusien työskentelytapojen avulla. Paikkakunnalle olisi luotava

toimintamalli yrittäjäjärjestön ja kunnan yhteistyöllä, jossa erilaisilla oikeilla paikkakunnan omilla yrittäjätarinoilla heräteltäisiin nuorten kiinnostusta lähteä harjoittamaan yritystoimintaa. Lisäksi yritystoimintaa aloittaville tai toimialaa vaihtaville tarjottaisiin tukea esimerkiksi osuuskuntien käynnistämiseen. Osuuskuntayrittämisessä on tiettyjen reunaehtojen vallitessa mahdollisuus yhdistää yritystulo ja työttömyysetuudet. Lisäksi osuuskuntayrittäminen on yhdessä tekemistä ja mahdollistaa muun elämän

Toiminnan tavoitteena on esimerkiksi hankkeen kautta käynnistää järjestelmällinen yrittämisen mahdollisuuksien koulutusprojekti, joka on suunnattu kaikille kuntalaisille, mutta erityisesti nuorille ja aloittaville yrittäjille. Lisäksi projektissa olisi mukana eri yhtiömuotojen ja osuuskuntatoiminnan mahdollisuuksia läpikäyvä osio. Yrittämisen vaihtoehtoja tulisi esille osa-aikaisesta, kausiluontoisesta yritystoiminnasta aina ympärivuotiseen yrittämiseen. Kausiyrittämistä voisi mieltä esimerkiksi kunnan kesätöiden korvaajana.

A3) KESKUSTAN INVESTOINTI- JA TOIMITILAHANKE

TILANNE: Rantasalmen ydinkeskusta, kirkonkylä on erittäin kompakti alue. Alueen sisällä fyysisen ympäristön kevyiden kehittämistoimenpiteiden lisäksi on syytä "herättää" aktiivista, pienen mittakaavan tapahtuma- ja kaupallista toimintaa tuketuen Pienen Raudanveden maisemiin ja kirkonkylän perinteisiin tapahtumapaikkoihin tukeutuen.

TAVOITE: Rantasalmen keskustan alueelle Torin tausta-alueen, Ohitustien ja Oravatien rajaamalla alueella on merkittävä potentiaali toimia keskustan järjestö- ja harrastustoiminnan keskittymänä, matkailusesonkiaikaisen pop-up kahvilana ja toritapahtumien pitopaikkana. Torialueen uudelleensijoittumista näköetäisyydelle rannasta ja lähemmäksi Seuralaa ja työväentaloa kannattaa vakavasti harkita. Toiminnallisella torin siirtämisellä vapautettaisiin myös K-Marketin ympäriltä tarvittavaa tilaa pysäköinnille.

Toiminnan tavoitteena on parantaa kirkonkylän ydinkeskuksen tapahtuma- ja matkailutoiminnan kehittymistä. Seuralaan ja Työväentaloon tukeutuen on mahdollisuus luoda paikkakuntalaisille yhteiset tapahtumakeskukset, matkailijoille persoonalliset vierailupaikat ja keskustan sesonkiaikaisille kahvila- ja ravintolapalveluille luonteva toimintaympäristö keskellä kirkonkylää, ei sen reunamilla. Toiminta ehdotetaan käynnistettäväksi esimerkiksi Leader-rahoitteisella maaseudun kehittämishankkeella. Hankkeessa alueelle etsittäisiin toimijat ja tehtäisiin ympärivuotista- ja sesonkiajan toimintaa käsittelevä konseptisuunnitelma investointitarpeineen.

3.3 Asuminen ja uusasukashankinta: ehdotukset B1, B2 ja B3

Paikkakunnan uusiutumisen taloudellisesti kestävä pohja rakentuu yritystoiminnan ja työpaikkojen lisäksi osaavalle väestölle. Rantasalmella lähtömuutto muualle on suurta. Etenkin opiskelemaan ja työelämään siirtyminen ovat luontaisia syitä muuttaa pois. Mitä Rantasalmella voidaan tehdä, jotta yhä useammalle lähteneelle tarjoutuu mahdollisuus palalta kotiseudulle?

Asumisen ja paluumuuton olosuhteisiin vaikuttaa suuresti paikkakunnan peruspalveluiden toimivuus. Päiväkotien, koulujen ja terveydenhoitopalvelujen toimivuus on yhä useammalle perheelle tärkeä kriteeri asuinpaikkakunnan valinnassa. Lähipalvelut kunnossa pitämällä pienellä kunnalla on mahdollisuus houkutella pysyviä uusia asukkaita. Seuraavat ideat on koottu alkuvuoden keskustelujen tuloksena paikkakunnan asukkailta. Tavoitteena on käynnistää asumista ja paluumuuttoa helpottavia tukipalveluita.

B1) SISÄÄNHEITTOASUMINEN JA MUUTTOTUKIPALVELUT

TILANNE: Keskeisenä kysymyksenä Rantasalmella ja vastaavilla paikkakunnilla on parantaa kuntaviestintää ja laajentaa näkemystä siitä, mikä on uusien asukkaiden houkuttelemisessa käytetty näkökulma. Isot, halvat tontit ovat perinteisesti olleet yksi selkeimmistä erottumistekijöistä verrattuna kaupunkeihin, joilla maaseutupaikkakunnat ovat tarjonneet vaihtoehtoja kaupunkiasumiselle. Taloudellisesti epävarmoina aikoina paikkakunnalle sijoittumista voisi tukea myös laajemmalla tarjonnalla. Yhä useammin muuttava henkilö tuo oman osaamisen mukanaan ja toimii alalla, jossa työpisteen fyysinen sijainti ei aseta rajoituksia hyvälle ja kannattavalle liiketoiminnalle. Kuinka Rantasalmella tulisi siis houkutella asiantuntija-ammatteihin kouluttautuneita?

TAVOITE: Rantasalmelle luodaan paikkakunnalle muuttajille ja muuttamista harkitseville palvelukokonaisuus, johon edullisen tonttitarjonnan lisäksi lukeutuu kohtuutasoisen, edullisen ja tilapäisen asumisen takaaminen muutaman viikon viiveellä muuttopäätöksestä. Helppo ja taloudellisesti riskitön muutto on usealle epävarmassa taloustilanteessa usein tehokkaampi houkutin kuin iso rantatontti. Muuttotukipalvelu voi tapauskohtaisesti olla hyvinkin muokkautuvat. Paikkakunnalle muuttava voisi esimerkiksi saada muuttobonusena ”palvelusetelin” paikallisten palveluiden käyttöön. Palveluseteli muuttajille voisi sisältää asuntoetuun, aluelehtien tilauksen ja siivouspalvelun lisäksi muitakin jokapäiväisiä tarpeellisia tukipalveluita. Muuttotukipalvelua pidettäisiin säännöllisesti esillä kaikille Rantasalmelta lähteneille.

B2) YRITYS- JA PALVELUIDEAPÖRSSI

TILANNE: Ehdotus liittyy vahvasti yrittämisen ja markkinoiden uusiutumisen yhteydessä esiteltyyn yritys- ja pienliiketoimintamylyyn. Asuinpaikan valinnassa työpaikat, tekemisen mahdollisuudet ja hyvät palvelut ovat keskeisiä kaikille muuttajaryhmille. Työpaikkojen ja yritystoiminnan mahdollisuuksien suhteen eläköityvät paluumuuttajat eivät lukeudu tähän kategoriaan.

TAVOITE: Toimintaehdotuksessa Rantasalmella käynnistetään internet-palvelu, jossa myytävien yritysten ja avoimien työpaikkojen rinnalla olisi laajasti tietoa siitä, että millaisten palvelujen, liiketoiminnan ja valmistavan teollisuuden ympärille Rantasalmella kaivattaisiin tekijöitä ja rohkeita ideanikkareita. Ideoita on jo ennakkoon esitoteistettu kunnan ja yrittäjien välisissä yhteistyötapaamisissa ja näiden ympärille kaivattaisiin tekijähenkilöitä paikkakunnalle.

Yritys- ja palveluideapörssissä voisi olla ehdotuksia kokonaisten uusien yritysten perustamistarpeista aina muutaman tunnin kausittaisiin/toistuviin tarpeisiin. Tämä toisi monipuolisempaa kuvaa siitä, millaisista tarpeista ja osista liiketoiminnan rakentaminen maaseudulla muodostuu. Maataloustuottajat ja teollisuusyritykset taas voisivat hakea yhteistyökumppaneita esimerkiksi tuotantoprosessien sivutuotteiden / sivutuotevirtojen ympärille rakentuvista liiketoimintakumppanuuksista

B3) MUUTTAJAT JA LÄHIPALVELUT NUMEROIKSI JA KUVIKSI

TILANNE: Monet Suomen kunnat mainostavat itseään toimivilla lähipalveluilla ja henkilökohtaisella muuttajan tuella. Rantasalmella on mahdollisuus erottua joukosta tekemällä paikkakunnalle muuttajista ja toimivista lähipalveluista tarinat, jotka puhuttelevat paikkakunnalle, seudulle ja/tai maakuntaan muuttopäätöstä harkitsevalle.

TAVOITE: Paikkakunnalle muuttaville henkilöille tehtäisiin muuttohaastattelut muuton taustavaikuttumista ja henkilökohtaisista odotuksista Rantasalmella asumisesta, harrastamisesta ja työskentelystä. Halukkaiden henkilöiden tarinoita hyödynnettäisiin uusasukasviestinnässä, jota toteutettaisiin aktiivisesti kunnan internet-sivujen ja säännöllisten lähetettävän paluumuuttajamateriaalin yhteydessä. Positiiviset tapauskuvaukset ja henkilökohtaiset tarinat tuovat muuttopäätösten punnintaan uudenlaista sisältöä ja esimerkkejä siitä kuinka muut ovat pärjänneet.

Lisäksi samaan toimintamalliin lukeutuu Rantasalmen keskeisten lähipalvelujen pukeminen numeroiksi ja suorituskyvyksi: kuinka päivähoito on kunnassa

järjestetty, kuinka nopeasti päivähoitopaikan saa, kuinka ilta- ja yöhoitojärjestely toimivat, mitä kouluja on paikkakunnalla mahdollisuus käydä ja millä painotuksella. Lähipalveluiden avaamisessa keskeistä on viestiä myös parannusta vaativista palveluista ja niille asetetuista tavoitteista.

3.4 Kansalaisyhteiskunta ja verkottuminen: ehdotukset C1, C2 ja C3

Rantasalmella on vahva yhdessä tekemisen kulttuuri. Erilaisia kansalaisjärjestöjä ja yhdistystoimintaa on eläkeläis- ja toritoiminnasta paikkakunnalla aktiiviseen musiikkitoimintaan ja aina yritystoiminnan yhteistyöfoorumeihin saakka. Järjestötoiminnan jatkuvuus on kuitenkin haasteiden edessä, sillä aktiiviset toimijat harvenevat ja vanhenevat. Perinteinen vapaaehtoistoiminta, johon monet lähipalvelut tukeutuvat, ei ole etenkin houkutellut nuoria mukaan toimintaan.

Järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan aktiivisuuteen ja toimintaan vaikuttaa suuresti ihmisten ajankäytössä tapahtuneet muutokset. Työ ja perhe vievät entistä suuremman osan arjen ajankäytöstä. Yhteiskunnalliseen ja järjestötoimintaan osallistuminen on ollut laskeva trendi koko Suomessa. Aiemmin vahvat järjestöt ovat menettäneet vetovoimaa ja aktiivisia tekijöitä. Alkuvuoden keskustelujen pohjalta olemme koonneet seuraavat ideat kansalaisyhteiskunnan ja toimijoiden keskinäisen ajatustenvaihdon parantamiseksi

C1) TOIMIJOIDEN VERKOTTUMINEN JA PAIKALLISVIESTINNÄN PARANTAMINEN

TILANNE: Rantasalmella saman ja eri alan järjestöjen ja harrasteryhmien välillä on nykyisin hyvä tiedonvaihto- ja tiedostuskulttuuri. Pienellä paikkakunnalla ihmiset tuntevat toisensa ja omaavat hyvän yleiskuvan paikkakunnalla järjestettävistä tapahtumista ja tempauksista. Tapahtumiin, kesätoreille ja vastaaviin on kuitenkin entistä haastavampaa houkutella yleisöä ja asiakkaita, jonka vuoksi tavoitteellinen yhteistoiminta kaipaa uusiutumista ja yhä useamman aikaisemmin erikseen toimivan tilaisuuden yhdistämistä.

TAVOITE: Ehdotamme, että Rantasalmen tapahtumatoiminnassa ja järjestöjen elinvoiman lisäämisessä tulisi siirtyä yhä enemmän yhdessä tekemiseen ja yhteisten aktiivien hyödyntämiseen. Perinteisesti moni tapahtuma ja järjestö on toiminut ”omalla asiallaan” hieman irti muista, mutta jatkossa näkyvä ja vireä toiminta vaatii yhteistä suunnittelua, yhteistä tiedottamista ja yhteistä tapahtumaa. Tällä vastataan osin yksittäisten järjestöjen tekevien käsien ja ajattelevien aivojen vähenemiseen.

Järjestöjen tiedottamistoiminnan parantamisessa työvälineinä voisi hyödyntää jatkossa yhteistä nettialustaa ja mahdollisesti yhteistä ”Rantasalmella tapahtuu” kiinteää infotaulua keskeisellä paikalla Rantasalmen keskustassa. Yhteisestä info- ja tapahtuma-alustasta on hyviä kokemuksia esimerkiksi Keski-Suomessa Kyyjärvellä, jossa toimijoiden tiedonkulkua ja kansalaismediaa parannettiin omalla Nopola News-nettipalvelulla.

C2) TAPAHTUMATORI JA KIRKONKYLÄN KANSALAISTOIMINNAN VAHVISTAMINEN

TILANNE: Rantasalmella on selvästi yksilöitävissä keskustasta fyysisen ja toiminnallisen ympäristön parantamisen kohteeksi nykyisen torin tausta-alueen, Seuralan, työväentalon (huilipaikka) ja Oravatien muodostama ympäristö. Tämän alueen entistä voimakkaampi hyödyntäminen keskustan kulttuuri- ja muun toiminnan keskuksena avaisi mahdollisuuksia myös matkailutoiminnan kasvattamiseen ja säilyttäisi kirkonkylän merkittäviä rakennuksia ja viehättävän kylänraitin.

TAVOITE: Monissa eri tilaisuuksissa alkuvuoden 2014 aikana rantasalmelaiset toivoivat lisää tapahtumia keskustaan. Tapahtumien toivottiin olevan sellaisia, joihin osallistuminen olisi mahdollista mahdollisimman suurelle joukolle paikkakuntalaisista ikään ja sukupuoleen katsomatta. Tällaisille toiminnalle työväentalo ja Seurala tarjoaisivat hyvät puitteet.

Osana paikkakunnan kansalaistoiminnan kehittämistä käynnistetään toiminta, jossa eri ikäryhmiä ja eri sukupuolia kiinnostavien tapahtumaideoiden (esim. elävä musiikki, teatteritoiminta, kahvilatoiminta) järjestettäisiin yhteisideointitilaisuuksia. Toimintaa voidaan viedä käytäntöön esimerkiksi seuraavassa ehdotuksessa kuvatulla järjestökoordinaattorin voimin.

C3) YHDISTYSKARTOITUS JA PAIKALLISEN KEHITTÄMISTOIMINNAN KOORDINOINTI

TILANNE: Järjestö- ja yhdistystoiminnalla on pitkät yhteistyön perinteet Rantasalmella. Aktiivit tuntevat toisensa ja paikkakunnalla järjestettävät keskeiset tapahtumat ja harrastusmahdollisuudet. Ulkopuoliselle ja uudesta harrastuksesta/järjestötoiminnasta kiinnostuneelle ei kuitenkaan ole saatavissa hyvää paikkakunnan kattavaa kuvaa siitä, mitä kaikkea paikkakunnalla olisi mahdollista tehdä. Myöskään sitä, kuinka yhdistettävissä olevaa eri järjestöjen toiminta loppujen lopuksi on ei ole hyvää ja kokoavaa kuvaa.

TAVOITE: Järjestötoiminnan kehittämiseksi ja kuntakeskuksen elinvoiman parantamiseksi Rantasalmella toteutetaan keskitetysti yhdistyskartoitus, joka sisältää paikkakunnan kaikkien yhdistysten, niiden toiminnan, yhteyshenkilöiden ja yhteistyörakenteiden läpikäynnin. Kertaluontoisen isomman urakan jälkeen Rantasalmen yhdistyselämästä syntyy ajankohtainen kuva. Toimitilat, toimitilatarpeet, yhdistyksiä hyödyttävät pienet avustavat työt ja vastaavat tulevat paremmin laajemman joukon tietoon. Myöhemmin tehdyn kartoituksen pohjalle voidaan miettiä, onko tarpeellista lähteä perustamaan erityisesti keskustassa vaikuttaville järjestöille katto-organisaatiota, jonka vastuulla olisi kaikkien suurempien tapahtumien järjestäminen ja yhteisen toiminnan ideointi. Hyvänä käytäntöä katto-organisaatio voisi ottaa oppia Savonlinnan seudun kansalaistoiminnan koordinoinnista ja Kolomoset Ry:n toiminnasta.

3.5 Hillot purkkiin – peli kehittämisehdotusten kannatuksen selvittäjänä

Rantasalmen kirkonkylän kehittämisprojektin tehtävänä oli vastata kysymykseen, kuinka kirkonkylän ja koko Rantasalmen kunnan asumisen ja elämisen edellytyksiä voidaan ylläpitää, vahvistaa sekä uudistaa? Edellä esitetyillä kehittämisehdotuksilla uskotaan olevan vaikutusta kirkonkylän uusiutumiseen.

Kirkonkylän kestävä kehittäminen ja pitkäjänteinen uudistuminen edellyttävät, että toimijat niin sanotusti soutavat samaan suuntaan. Pike-mallin mottona on, että kirkonkylää voi kestävästi kehittää vain paikallisten tahtomaan suuntaan. Siksi on välttämätöntä käydä riittävästi julkista keskustelua mahdollisista kehittämiskohteista ja selvittää, mitä ihmiset haluavat. Näin syntyy yhteinen kehittämisen suunta, tahtotila.

Rantasalmen kirkonkylän kehittämisprojektissa tahtotilan selvittämiseen kehitettiin Hillot purkkiin – peli. Pienen kirkonkylän kehittäminen voimakkaasti muuttuvassa maailmassa ei ole helppo tehtävä. Hillot purkkiin – peli tekee todeksi kirkonkylän todellisuuden: kehitettävää ja parannettavaa on paljon, mutta resursseja vähän. Pelissä kuntalainen voi valita yhdeksästä kehittämis ehdotuksesta enintään kolme tärkeimmäksi kokemaansa ehdotusta. Pelaajien kannatukset muodostavat rantasalmelaisten yhteisen näkemyksen tärkeimmistä kirkonkylän kehittämistoimenpiteistä.

Hillot purkkiin – peliä pelattiin 13.4. - 11.5.2014. Peliä jatkettiin vielä jatkoajalla 12.-21.5.2014 lisäpelaajien houkuttelemiseksi. Jatkoajalla myös toteutettiin valtuutetuilla ja rantasalmelaisille yhdistyksille suunnattu lausuntopyyntökierros.

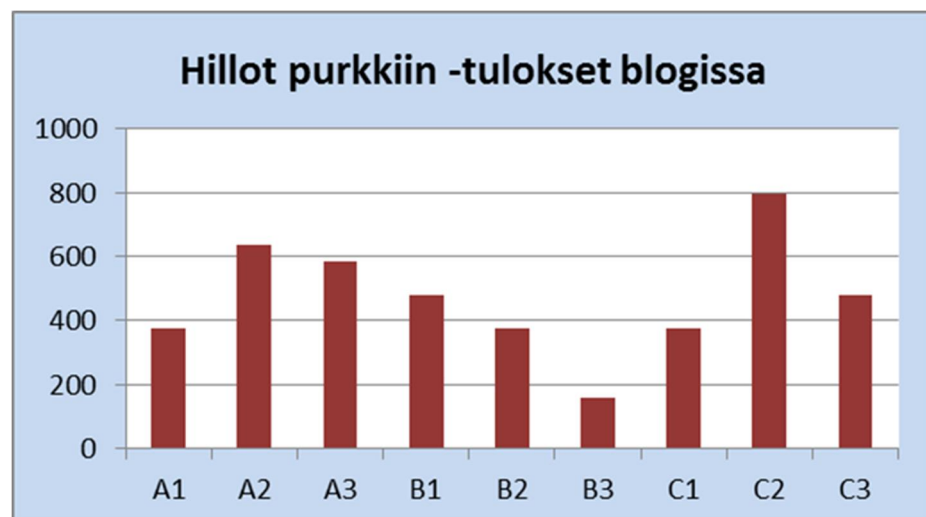
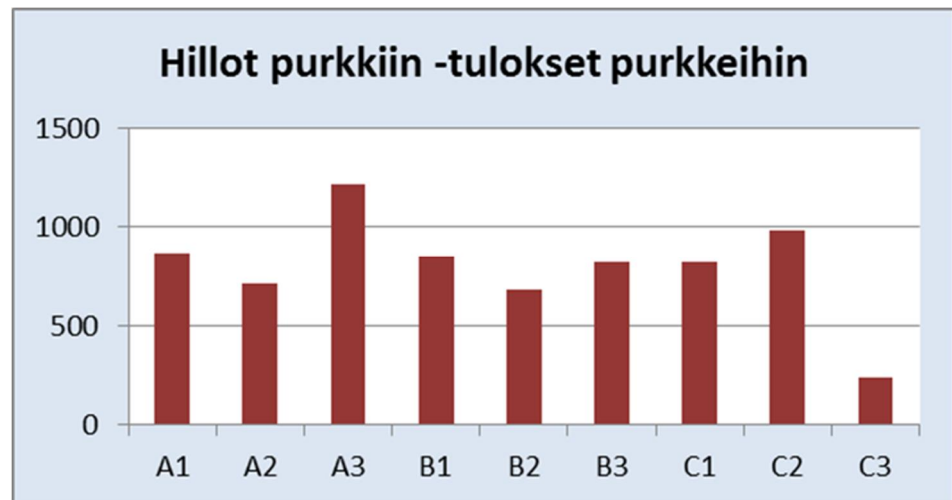
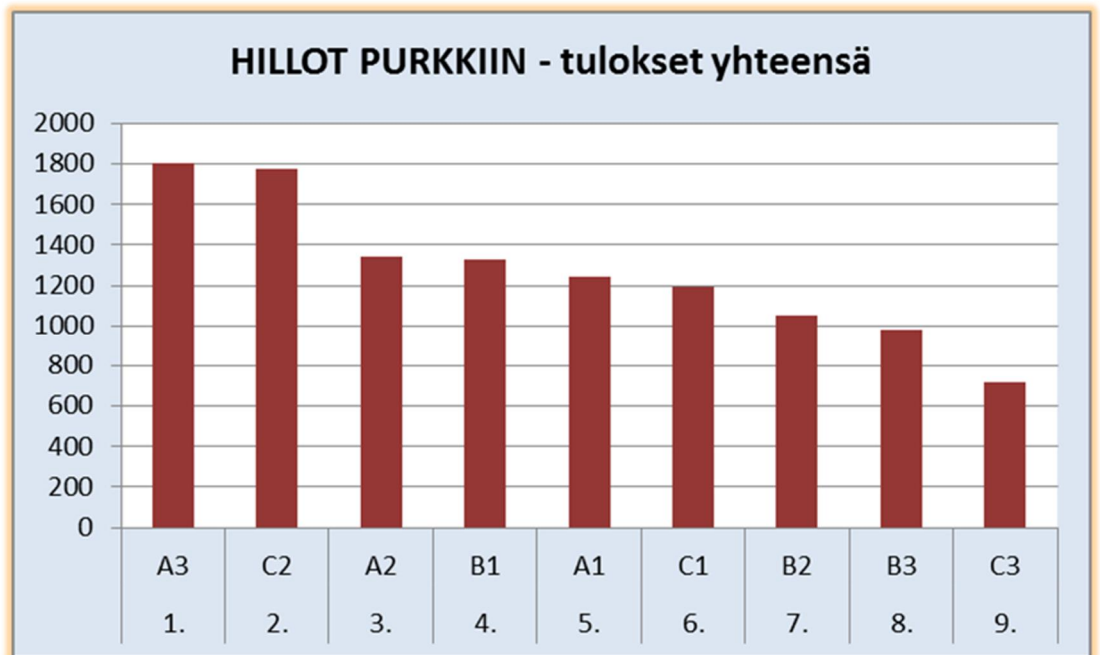
Hillot purkkiin – peliin saatiin 80 vastausta. Lausuntopyyntöihin saatiin neljä vastausta: 1 valtuutettu, Rantasalmen eläkkeensaajat, työttömät ja MTK. Lausunnon antajien näkemykset tukivat Hillot purkkiin – pelin tuloksia.

Kolme eniten kannatusta saanutta kehittämis ehdotusta ovat:

A3 KESKUSTAN INVESTOINTI- JA TOIMITILAHANKE
C2 TAPAHTUMATORI JA KIRKONKYLÄN KANSALAISTOIMINNAN VAHVISTAMINEN
A2 MONINAINEN YRITTÄJYYS

Muiden kehittämis ehdotusten kannatusjärjestys:

B1 SISÄÄNHEITTOASUMINEN JA MUUTTOTUKIPALVELUT
A1 YRITYS- JA PIENLIIKETOIMINTAMYLLY
C1 TOIMIJOIDEN VERKOTTUMINEN JA PAIKALLISVIESTINTÄ
B2 YRITYS- JA PALVELUPÖRSSI
B3 MUUTTAJAT JA LÄHIPALVLEUT NUMEROIKSI JA KUVIKSI
C3 YHDISTYSKARTOITUS JA KEHITTÄMISTYÖN KOORDINOINTI

Hillot purkkiin - pelin säännöt

Pelikohteina kehittämisehdotuskortit ja hillopurkit

Peliä varten on laadittu yhdeksän kehittämisehdotusta, jotka tähtäävät kirkonkylän uusiutumiseen. Kehittämisehdotuksista tehdään esittelykortit (planssi) ja ehdotukset numeroidaan.

Rantasalmen kirkonkylän kehittämisehdotuksen oli numeroitu A1, A2, A3, B1, B2, B3, C1,C2 ja C3. Kutakin kehittämiskorttia kohtaan on yksi hillopurkki, jotka on numeroitu kortteja vastaavasti. Kehittämiskortit voi kiinnittää esimerkiksi seinälle ja hillopurkin asettaa pöydälle kukin oman kehittämiskortin alle.

Hilloa-raha

Kuten todellisessakin kirkonkylän arjessa kehittämiskohteita on paljon, mutta rahaa vähän. Hillot purkkiin - pelissä pelaajalla on käytettävissä kolme seteliä: 10, 50 ja 100 euroa hilloa-rahaa. Pelaaja tutustuu huolella kehittämiskorteissa esiteltäviin ehdotuksiin ja sitten valitsee miten haluaa jakaa käytössään olevat kolme hilloa-rahaa kehittämisehdotusten kesken.

Hilloa-rahast voi jakaa kolmelle eri kehittämisehdotukselle, tai halutessaan sijoittaa vaikka kaikki rahat samalle ehdotukselle. Eli käytännössä hilloa-raha pudotetaan kehittämisehdotuskorttia vastaavaan hillopurkkiin.

Pelin tulos

Pelaajan päätyttyä ”virallinen valvoja” (esim. projektisuunnittelija) laskee kuhunkin hillopurkkiin kertyneet setelit. Suurimmat summat keränneet kehittämisehdotuksen voittavat, eli ovat saaneet kuntalaisilta eniten kannatusta.

Halutessaan ”virallinen valvoja” voi tehdä hillopurkkiin kertyneiden rahojen määrästä ja arvoista monenlaisia päätelmiä: mikä ehdotus on saanut eniten 100 euron hilloa-rahaa, mille on taas kertynyt eniten 10 euron hilloa-rahaa.

3.6 Rantasalmen kirkonkylän uusiutumistahtotilan tarkastelu

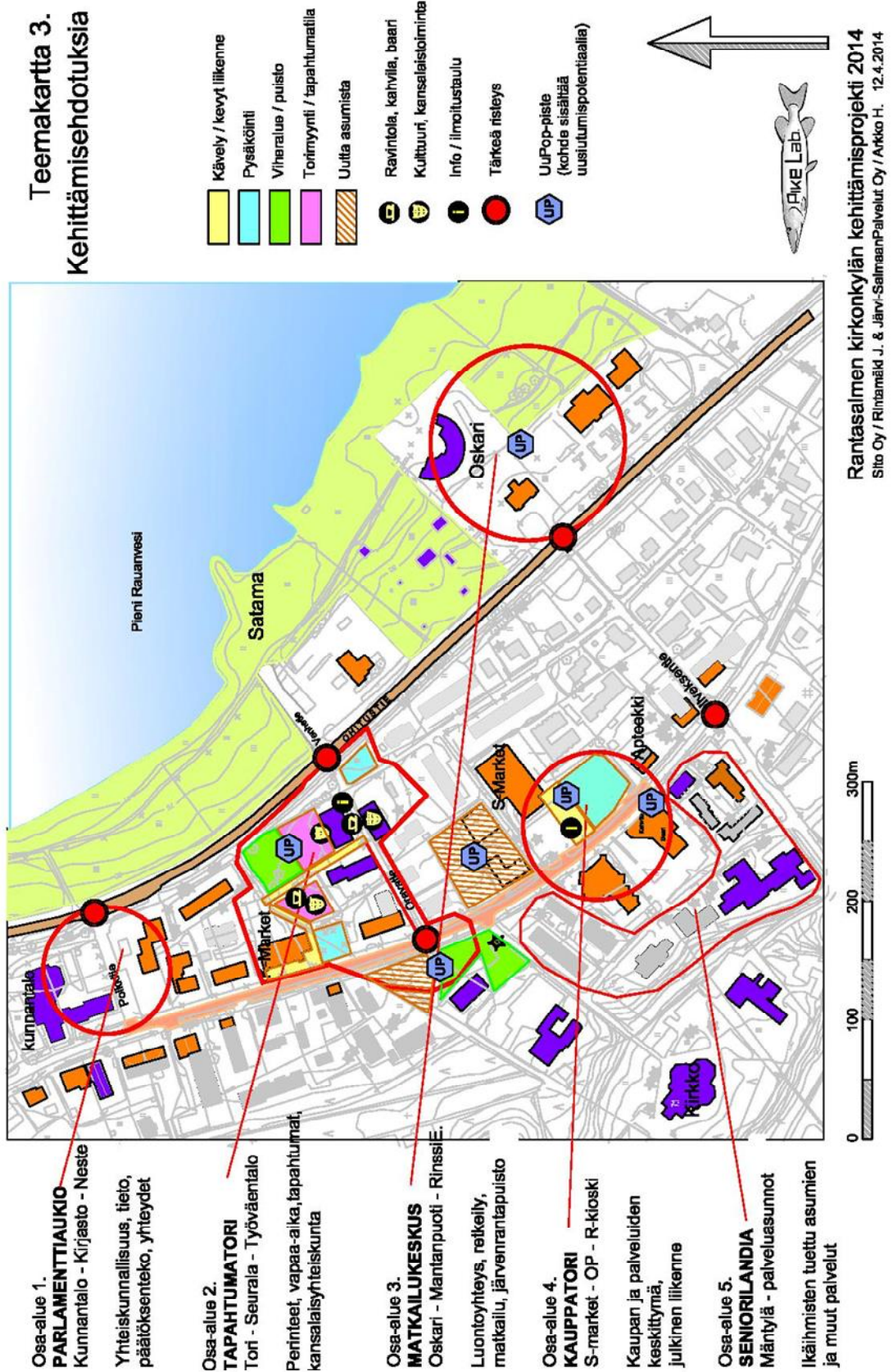
Paikkakunnalla oli projektin aikana ihmisten kohtaamisissa selvä positiivinen vire. Ihmiset haastoivat kehittäjiä tapaamispaikoilla ja kertoivat omia näkemyksiään muutostarpeista. Yksilöityjen uusiutumistoimenpiteiden lisäksi tehtiin eräänlainen riskianalyysi siitä, mitkä ovat uusiutumisen vahvuuksia ja mitkä taas toisaalta riskejä Rantasalmella.

Meinillä tarkoitetaan yllä olevassa kuvassa vuorovaikutukseen, viestintään ja asioihin suhtautumiseen liittyviä tekijöitä. Rantasalmella vahvuutena on vahva pohja järjestötoiminnalle ja välittömyys. Riskeiksi, jotka saattavat viivästyttää tai heikentää kehittämisprojektien vaikuttavuutta on erityisesti julkisessa viestinnässä ja ulkoisten haittatekijöiden kenties liiankin suuressa arvossa pitämisessä.

Toiminnan kärjillä ja riskeillä kuvataan niitä asioita, jotka edistävät tai mahdollisesti hidastavat suunnitelmien muuttamista konkreettiseksi toiminnaksi. Rantasalmen kirkonkylällä yrittäjien vahva yhteispeli ja aktiivinen yrittäjäjärjestö ovat selkeästi vahva alusta kaikille keskustaan liittyvien toimenpiteiden nopealle käynnistämiseksi. Riskeiksi tässä yhteydessä on nähty varsinaisen keskustayhdistyksen puuttuminen (vrt. kyläyhdistykset) ja paikoin järjestelmällisessä ja kokoavassa yhteistyössä olevat puutteet. Työtä tehdään välillä kenties liikaakin tutussa ryhmässä.

<p>Meininki: Uusiutumisen kärjet</p> <ul style="list-style-type: none"> Ihmiset tuntevat toisensa Vahva halu kehittää ja puolustaa keskustaa ja koko Rantasalmea Välittömyys ja suorapuheisuus Nuorilla ja ikäihmisillä samat toiveet Rantasalmesta, molemmat ryhmät huomioivat toisensa Poikkeuksellisen vahva järjestötoiminta pohjana 	<p>Toiminta: Uusiutumisen kärjet</p> <ul style="list-style-type: none"> Yrittäjillä halu kehittää liiketoimintaa, uusia ideoita ja yrityksiä syntynyt Keskustan kehittämistä jo toiminnassa (puukerrostalot), suunnitelmallisuutta Ideat haltuun ja toiminnaksi: keskustan kehittämisverkoston tai yhdistyksen perustaminen Ulkopuolisen kehittämisrahoituksen hakuprosessien käynnistäminen kesälomien jälkeen
<p>Meininki: Uusiutumisen riskit</p> <ul style="list-style-type: none"> Riittävä julkisen keskustelun perinne? Aktiivisuus totuttu kanavoimaan ja järjestöjen kautta, ei suoraa kansalaistoiminnan kautta Ulkoisten tekijöiden syytely ja käsitys siitä, että mihinkään ei voi vaikuttaa 	<p>Toiminta: Uusiutumisen riskit</p> <ul style="list-style-type: none"> Keskustassa ei vastaavaa kehittäjäorganisaatiota kuin kylillä Toiminta vaatii käynnistäjän, joka ottaa aluksivastuuta Tehdään muita, ei itseä varten (toimiva keskusta on samalla hyviä matkailuvaltti) Toiminta tapahtuu pienessä piirissä ja sitä ei laajasti koeta omaksi

Teemakartta 3. Kehittämisehdotuksia

4. KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Uusiutuva ja toiminnallinen kirkonkylä 2035**4.1 Yleiskaavalliset suositukset**

Kirkonkylän kehittämisprojektin, taajaman uusiutumispotentiaalin selvittämisen, yhtenä tärkeänä tavoitteena oli tuottaa esiselvitysaineistoa kirkonkylän osayleiskaavan laatimista varten. Projektin tuli asettaa osayleiskaavatyölle tarpeita ja tavoitteita.

SELVITYKSEN TULOKSET YLEISKAAVOITUKSELLE

1. Tulokset palvelevat paitsi taajamayleiskaavoitusta myös asemakaavan saneerausta ja lupaharkintaa.
2. Selvitys on osa taajamayleiskaavaprosessia, sen vuorovaikutusta ja selvityksiä.
3. Tulokset on syytä huomioida jo osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa.
4. Yleiskaavoitustyön yhteydessä kaavoitustarpeita on syytä tarkastella riittävän kokonaisvaltaisesti ja ennakoiden sekä yleiskaavatasolla että asemakaavatasolla. Näin kumpikin kaavataso tukee toisiaan ja edistää tavoitteiden toteuttamista parhaalla mahdollisella tavalla. Lisäksi vältytään kaavatasojen päällekkäisyydeltä.
5. Selvityksen tulokset, teemakartat 1-3, osoittavat hyvin Rantasalmen kk:n kompaktin luonteen ja samalla suunnittelutarpeet.
6. Konkreettisesti selvityksen tulokset vaikuttavat keskustatatoimintojen (c) aluevaraukseen, merkintätapaan ja suunnittelumääräyksiin sekä tarvittaessa erilaisten kehittämisperiaatemerkintöjen käyttämiseen ja niiden suunnittelumääräyksiin.
7. Vaikka tavoitteena on oikeusvaikutteinen yleiskaava, oikeusvaikutusten lisäksi korostuu valtuuston hyväksymispäätöksen merkitys (vrt. maakuntakaava), oma tekemisen ja yhteinen tahtotila. Osana yleiskaavoitustyötä tulisi laatia asemakaavan saneerausohjelma, jolla osaltaan edistetään selvityksen tulosten toteuttamista.

KAAVOITUKSESSA HUOMIOITAVAT KIRKONKYLÄN FYYSISEN YMPÄRISTÖN KEHITTÄMISTARPEET:

- Keskusta-alueen sijainti ja laajuus
- Torin sijainti ja laajuus
- Keskustan (Kylätie) ja rannan yhteyden parantaminen: Ohitustien ylitys, Venhetie – Oravatie
- Keskustien muuttaminen kaduksi
- Rantapuiston säilyttäminen virkistysalueena
- Lähivirkistysalueiden / puistojen osoittaminen keskustaan (seniori-asuminen)
- Vanhojen rakennusten ja museoalueen tulevaisuus
- Uudisasuinrakentamisen sijoittuminen keskustaan (seniori-asuminen)
- Turvallisen ja esteettömän liikkumisen edistäminen keskustassa (seniori-asuminen)
- Kaupallisten ja julkisten palvelujen sijoittuminen tiiviisti keskustan ytimeen ylläpitämään kirkonkylän elinvoimaisuutta
- Oskarin alueen matkailullisen vetovoiman lisääminen: varaus majoitusrakentamiselle
- Kaava-alueen rajautuminen ja kaivoshanke

Pike-oppi 5/5:

TARVITTAESSA PURA JA KAAVOITA
UUTTA TYHJÄÄ TILAA YTIMEN SISÄÄN
→ Parhailta markkinapaikoille
→ Tue keskustan elinvoimaa

4.2. Kirkonkylän toiminnallinen kehittäminen: toimenpiteet ja hillonkeittäjät

KIRKONKYLÄN UUSIUTUMISEN KÄRKITOIMENPITEET

Kirkonkylän elinvoiman kehittämiseksi projektin aikana muodostettiin kolme teemaa, jotka toistuivat useimmissa vuorovaikutustilaisuuksissa ja sidosryhmätapaamisissa. Kolme kehittämisenteemaa muodostettiin A. Yrittämisen ja markkinoiden uusiutumisen, B. Asumisen ja uusasukashankinnan ja C. Kansalaisyhteiskunnan ja verkottumisen ympärille.

Kehittämishanke-ehdotuksia mainittujen teemojen ympärille esitettiin kaikkiaan yhdeksää. Nämä yhdeksän toimenpidettä kirkonkylän ilmeen kirkastamisesta järjestötoiminnan aktivointiin ovat kaikki olleet esillä kevään 2014 kansalaiskeskustelussa. Hillot purkkiin-pelissä rantasalmelaiset saivat asettaa toimenpiteitä paremmuusjärjestykseen. Kansalaiskommentoinnin tulos antaa hyvät lähtökohdat konkreettiselle tekemiselle, hillonkeittämiselle yhteisen kehittämisvaiheen jälkeen. Eniten kannatusta saaneet ja tärkeimmiksi todetut kehittämishankkeet ovat:

- A3 KESKUSTAN INVESTOINTI- JA TOIMITILAHANKE
- C2 TAPAHTUMATORI JA KIRKONKYLÄN KANSALAISTOIMINNAN VAHVISTAMINEN
- A2 MONINAINEN YRITTÄJYYS

Rantasalmen kirkonkylän toiminnallisen kehittämisen prioriteeteiksi nähdään keskustan toiminnallinen elävöittäminen toimitilainvestointien ja pieniyrittäjätoiminnan käynnistäminen, omien vahvuuksien (luovat alat) näkyminen keskustan kulttuuri- ja tapahtumatoiminnassa ja lisäksi yrittäjyyden monipuolistamiseen ja lisäämiseen tähtäävän hanketoiminnan käynnistäminen. Kolmen kärkitoimenpiteen käynnistämiseen koskevat toimenpiteet ja vastuut on esitelty seuraavan sivun taulukossa.

Kolmen kärkitoimenpidettä tukevia toimenpiteitä tulee hakea erityisesti ehdotuksista A1 ja C3. A1 tarjoaa esimerkiksi MONINAINEN YRITTÄJYYS toimenpiteille tuoreita yritysideoita suoraan toteuttavaksi nykyisten ja toivottavasti myös uusien yrittäjien kanssa. C3-osioon on kirjattu toimenpiteeksi järjestö- ja yhdistyskartoituksen laatiminen, jonka voidaan katsoa olevan edellytys C2-kärkitoimenpiteen toteuttamiselle. Hankeaihoissa kuvattuja ideoita ja toimenpiteitä kannattaa yhdistää muutoinkin yhdistää tarpeen mukaan tarkemmassa ohjelmointi- ja rahoitushakuvaiheessa.

KIRKONKYLÄN KEHITTÄJIEN, HILLONKEITTÄJIEN JÄRJESTÄYTYMINEN

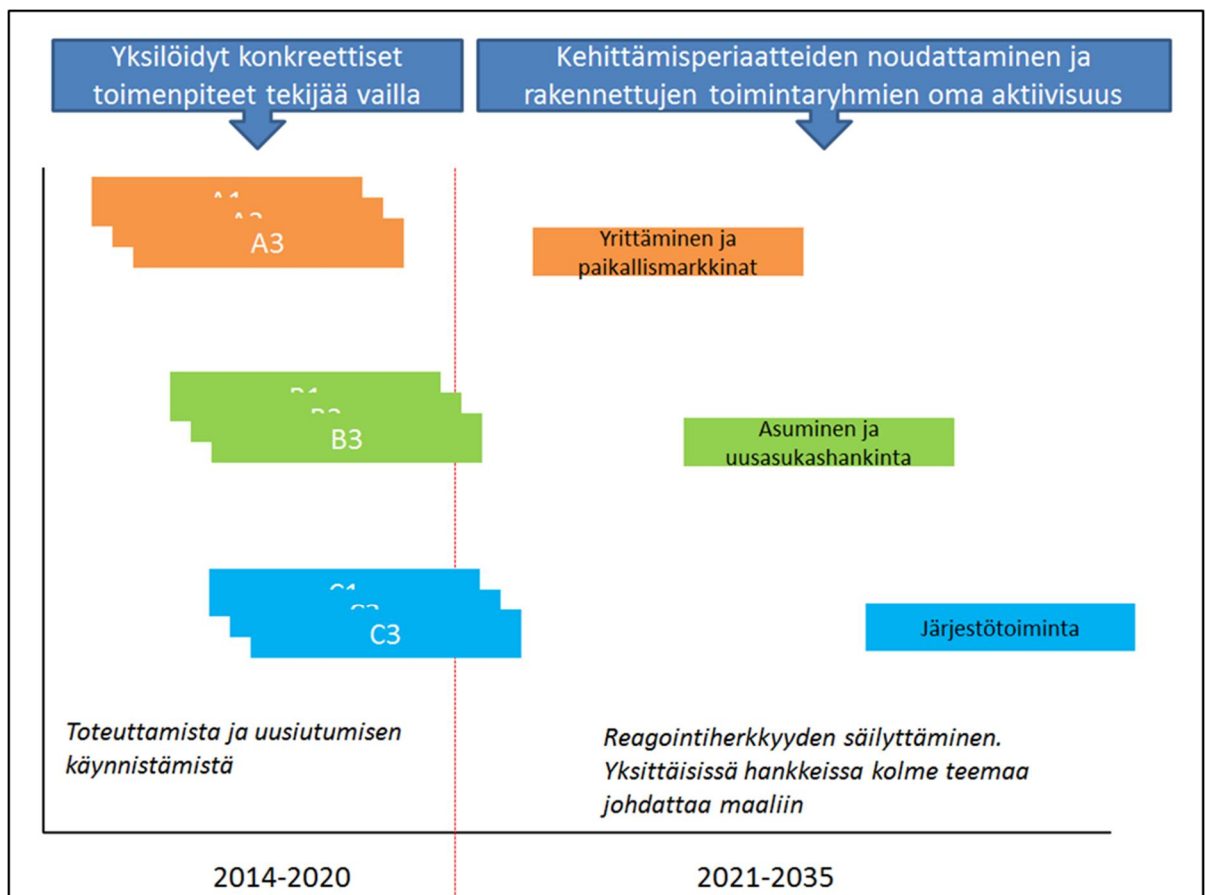
Kiireellisenä, kaikkiin kolmeen valittuun kärkitoimenpiteeseen liittyvänä toimintona Rantasalmen kirkonkylä kaipaa aktiivisen ja toimeenpanevan keskustan kehittämissyhdistyksen tai vastaavan organisaation perustamista. Rantasalmi on maaseutuvaltainen pitjä, jossa kylien kehittämistoiminta on perinteisesti varsin hyvin organisoitu kyläyhdistysten ja Leader-toimintaryhmien ympärille. Rantasalmen keskusta kaipaa samankaltaista kehittäjäjärjestelmää ja keskustan omaa ”kyläyhdistystä”. Kunnan tulee huolehtia kirkonkylän kehittämisprojektin päätyttyä, että kehittämistyö jatkuu ja organisoituu Rantasalmella. Kirkonkylän kehittäjäjärjestelmäksi esitetään seuraavia vaihtoehtoja:

- 1) Aktiivinen ja kunnallishallinnosta riippumaton keskustayhdistys toisi turvaa siinä tilanteessa, mikäli kunta- ja palvelurakennemuutokset jatkuvat myös seuraavalla vuosikymmenellä. Keskustan kehittämisen tulisi olla mahdollisimman paljon paikallisten yrittäjien ja kansalaisyhteiskunnan vastuulla, jolloin kaikissa olosuhteissa pystyttäisiin turvaamaan kehittämisen jatkuvuus ja pitkäjänteisyys. Kunnan ja kehittäjärahoittajien rooli säilyy jatkossakin ensisijaisesti hyvien ideoiden ja toimenpiteiden mahdollistajana.
- 2) Tavoitteena ei ole perustaa uutta organisaatiota (yhdistystä) kirkonkylän kehittämisen jatkuvuuden turvaamiseksi, vaan pyrkiä ainakin ensivaiheessa selvittämään perinteisen järjestö-, seura- ja yhdistystoiminnan yhteistyön mahdollisuudet. Kunta voisi kutsua kokoon ns. ”yhteisen pöydän”, johon voisivat osallistua kirkonkylän nykyisen yhdistys- ja järjestötoiminnan vetäjät. Selvitystyön tulokset toimitaisivat pohjaesityksenä ”yhteisessä pöydässä”, jonka tehtävänä on valita kirkonkylän kehittämistoimenpiteet ja tapahtumat sekä vastuulliset toimijat. ”Yhteisen pöydän” palaveri tulisi ajoittaa siten, että yhdistykset voivat huomioida valitut toimenpiteet omassa toimintasuunnitelmassaan.
- 3) Järjestötoiminnan kehittämiseksi tehdään keskitetysti yhdistyskartoitus, joka sisältää paikkakunnan kaikkien yhdistysten, niiden toiminnan, yhteyshenkilöiden ja yhteistyörakenteiden läpikäynnin. Toimitilat, toimitilatarpeet, yhdistyksiä hyödyttävät pienet avustavat työt ja vastaavat tulevat paremmin laajemman joukon tietoon. kartoituksen perusteella mietitään, onko tarpeellista lähteä perustamaan erityisesti keskustassa vaikuttaville järjestöille katto-organisaatiota, jonka vastuulla olisi kaikkien suurempien tapahtumien järjestäminen ja yhteisen toiminnan ideointi. (Kehittämishanke-ehdotus C3)

KIRKONKYLÄN KEHITTÄMISTOIMIEN AIKATAULUTTAMINEN

Kolmen teeman ympärille rakennettujen yhdeksän kirkonkylän uusiutumiseen tähtäävien toimenpiteiden toteutusaikataulut painottuvat vuosille 2015–2020. Projektin tarkastelujakso sen sijaan ulottuu aina vuoteen 2035 saakka. Työssä ei tarjota yksilöityjä toimenpiteitä seuraavalle 20 vuodelle, vaan pyritään ajamaan sisään sellaisia kehittämishankkeita, joiden pohjalle rakentuvalla yhteistyöllä ja toimintamallilla on tarkoituksenmukaista ratkaista myös 2020- ja 2030-luvun haasteet.

Toteutuessaan kärkitoimenpiteet ja muut valituista yhdeksästä toimenpiteestä ovat rakentamassa Rantasalmelle pohjaa kirkonkylän ja sitä kautta koko talousalueen laadulliselle kehittämistoiminnalle. Projektideoita ja investointitarpeita voi pohjata talven ja kevään 2014 aikana käydyn projektin tuloksena syntyviin teemoihin, joissa Rantasalmen uusiutumista lähestytään kolmelta eri suunnalta. Lisäksi tätä toimenpidepakettia täydentää välittömästi työn jälkeen jatkuva yleiskaavatyö.

RANTASALMEN KIRKONKYLÄN UUSIUTUMISEN KÄRKITOIMENPITEET

Rantasalmen kirkonkylän uusiutuminen: Kärkitoimenpiteiden ohjelointi			
Toimenpiteet	Toimenpiteiden kuvaus	Vastuutahot	Aikataulu
A3: Keskustan investointi- ja toimitilahanke	1. Kartoitetaan Seuralan, Työväentalon ja läheisen ranta-alueen toimitilojen kehittämistä kiinnostuneet tahot. 2. Täsmennetään hankkeen sisältö ja selvitetään rahoitusmahdollisuudet. 3. Käynnistetään projekti. 4. Projektin aikana pysyville ja sesonkiaikaisille toiminnolle ja tapahtumille sovitaan jatkajat ja toimintamalli (yrittäjä, yhdistys, vapaa kansalaistoiminta jne)	Seuralan ja Työväentalon kiinteistöjen omistajat ja tiloissa toimivat tahot. Keskustan yrittäjät ja kunta niiltä osin, kun kyseessä on kunnan infra, kiinteistöt tai muut vastuut	1. Toimijoiden ja sidosryhmien kartoitus sekä rahoitushakemusvalmistelut vuoden 2014 aikana. Projektointi vuoden 2014 loppuun mennessä. Monitoimijahankkeen käynnistäminen tukirahoituksella, jota voi kohdentaa myös investointeihin vuoden 2015 aikana. Hankkeen keston oltava vähintään 2 vuotta. 2014-2017
C2: Tapahtumatori ja kirkonkylän kansalaistoiminnan vahvistaminen	1. Edellyttää yhdistyskartoituksen laatimista (C3). Keskustan investointi- ja toimitilahankkeen sisällöntuotantoon liittyvän ja yleiseen kirkonkylän kansalais- ja yrityslähtöisen kehittämistoiminnan käynnistäminen. 2. Investointi- ja toimitilahankkeen rinnalle limittein ohjelmitava toimintahanke, joka ajoittuu ajallisesti osin päällekkäin A3 kanssa. 3. Keskustan harrastus-, kahvila-, ja musiikkipalveluiden ideointitilaisuuden järjestäminen	Musiikki- ja teatteritoimijat, keskustan yrittäjät, nuoret (yläkoulu+lukio), hankerahoittajat	Organisoituminen keskustan toimitila- ja investointihankkeen käynnistymisen yhteydessä (2015 alkuvuosi). Toiminnan käynnistäminen ja hankkeistus niin, että pääosa työstä ja uusista keskustan palveluista ajoittuu vuosille 2017-2018 (toimitilahankkeen valmistumisen jälkeen). 2015-2018
A2: Moninaisen yrittäjyys	1. Yrittäjyyden koulutusprojektin sisällön suunnittelu 2. Hankerahoituksen vaihtoehtojen selvittäminen yhdessä Leaderin, maakuntaliiton ja ELY-keskuksen kanssa. 3. Projektin toteuttaminen	Rantasalmen kunta (elinkeinotoimi) ja Rantasalmen yrittäjät	Hankevalmistelu kunnan ja yrittäjien yhteistyössä. Kehittämishanke, jonka resurssit hyödynnettävissä korkeatasoisen koulutuksen ja kehittämispalveluiden ostoihin.